

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

UZNESENIA

Európsky hospodársky a sociálny výbor

514. plenárne zasadnutie EHSV z 17. a 18. februára 2016

2016/C 133/01	Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na podporu Schengenskej dohody — Zachovajme si slobodu pohybu, podporte Schengen	1
---------------	---	---

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

514. plenárne zasadnutie EHSV z 17. a 18. februára 2016

2016/C 133/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Budúcnosť mestskej agendy EÚ z hľadiska občianskej spoločnosti“ (prieskumné stanovisko na žiadosť holandského predsedníctva Rady EÚ)	3
---------------	---	---

2016/C 133/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Boj proti chudobe“ (prieskumné stanovisko)	9
---------------	---	---

Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

514. plenárne zasadnutie EHSV z 17. a 18. februára 2016

2016/C 133/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov [COM(2015) 468 final]	17
---------------	---	----

2016/C 133/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o trvanie povinnosti uplatňovať minimálnu štandardnú sadzbu“ [COM(2015) 646 final — 2015/0296 (CNS)] .	23
2016/C 133/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie o príprave Integrovaného strategického plánu pre energetické technológie (SET) — Urýchlenie transformácie európskeho energetického systému“ [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia rozširovania EÚ“ [COM (2015) 611 final]	31
2016/C 133/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu na rok 2016“ [COM(2015) 690 final] a „Návrh spoločnej správy Komisie a Rady o zamestnanosti — Sprievodný dokument k oznámeniu Komisie o ročnom prieskume rastu 2016“ [COM(2015) 700 final]	37

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

514. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 17. A 18. FEBRUÁRA 2016

Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na podporu Schengenskej dohody**Zachovajme si slobodu pohybu, podporíme Schengen**

(2016/C 133/01)

Voľný pohyb je najkonkrétnejším úspechom európskej integrácie. Schengenská dohoda, vďaka ktorej môžu ľudia slobodne cestovať z jednej krajiny do druhej za prácou, štúdiom a na dovolenku a ktorá odstraňuje materiálne prekážky pohybu tovaru a služieb, je základným kameňom vnútorného trhu, ktorý predstavuje 2,8 bilióna EUR, zahŕňa 1,7 milióna cezhraničných pracovníkov a 57 miliónov cezhraničných presunov cestnou dopravou za rok. Odstránenie kontrol na vnútorných hraniciach výrazne pomohlo zdoлаť bariéry, zblížiť ľudí a pozdvihnúť európske hospodárstvo. Viaceré generácie Európanov vyrástli využívajúc výhody schengenského priestoru bez toho, aby si to uvedomovali. Opätovné zavedenie hraničných kontrol by nás stálo okolo 100 miliárd EUR, čo predstavuje 0,8 % HDP, a kultúrne, spoločensky a hospodársky by nás ochudobnilo.

Európsky hospodársky a sociálny výbor bezvýhradne podporuje zásady, ktoré viedli signatárske členské štáty dohody z roku 1985 k tomu, aby vyhlásili, že „sú si vedomé toho, že stále užšia únia národov členských štátov Európskych spoločenstiev sa musí prejavovať vo voľnom prekračovaní vnútorných hraníc pre všetkých štátnych príslušníkov členských štátov a vo voľnom pohybe tovaru a služieb“ a že sa usilujú „o upevnenie solidarity medzi svojimi národmi odstránením prekážok voľného pohybu na spoločných hraniciach medzi štátmi [...]“. Cieľom dohody bolo vytvoriť úniu národov a upevniť solidaritu medzi národmi. Jej narušenie by malo hrozivé hospodárske dôsledky a navyše by solidarite a Únii samotnej mohlo zasadiť osudový úder.

Výbor tiež bezvýhradne podporuje zásadu, na základe ktorej členské štáty, ktoré podpísali Zmluvy o fungovaní Európskej únie, stanovili, že „Únia tvorí politiku s cieľom [...] zabezpečiť absenciu akýchkoľvek kontrol osôb bez ohľadu na štátnu príslušnosť pri prekračovaní vnútorných hraníc“, pričom sa zabezpečuje účinné riadenie kontroly na vonkajších hraniciach (článok 77 ods. 1).

Členov EHSV ako zástupcov európskej občianskej spoločnosti preto stále viac znepokojuje tlak vyvíjaný na Schengenskú dohodu. EHSV vyzýva európske vlády, aby nepodľahli populistickému nátlaku a strachu, ale aby bránili práva, za ktoré sme bojovali. Výbor uznáva, že nedávne udalosti poukázali na vážne nedostatky v pohraničnom systéme Európskej únie a spochybnili našu schopnosť účinne monitorovať pohyb tých, ktorí nám chcú uškodiť. Tieto otázky sa musia riešiť, ale problémom nie je schengenský priestor, a preto by sa mu nemala pripisovať vina za všetko. Inštitúcie EÚ musia za každú cenu zabrániť tomu, aby sa schengenské pravidlá postupne zrušili, čo by viedlo k rozpadu vnútorného trhu a v konečnom dôsledku bolo na úkor nás všetkých.

Schengenský priestor nemôže byť iba taký silný ako jeho najslabší článok. Ochrana hraníc EÚ by mala byť spoločnou vecou všetkých členských štátov, ktoré by mali byť spoločne zodpovedné za jej zabezpečenie. Závazky, ktoré členské štáty prijali s cieľom zefektívniť a posilniť činnosť agentúry Frontex, sa musia rešpektovať. Bez účinných kontrol na vonkajších hraniciach nebude Únia schopná umožniť prístup tým utečencom, ktorí potrebujú pomoc. Účinné kontroly na vonkajších hraniciach sú koniec koncov predpokladom zachovania schengenského systému. Zabezpečenie hraníc však nesmie viesť k vytváraniu prekážok pre tých, ktorí potrebujú ochranu z humanitárnych dôvodov v súlade so Ženevským dohovorom.

Musíme byť pripravení siahnuť po odvážnych riešeniach, ktoré umožnia zachovať naše práva a ochrániť našu Úniu bez vnútorných hraníc a dovoľia ľuďom pracovať, obchodovať, študovať, vymieňať si myšlienky, výrobky a služby. Toto je naša Európa, náš Schengen, toto sú naše sociálne a základné práva, ktoré musíme brániť.

Výbor sa preto obracia na európske a vnútroštátne združenia občianskej spoločnosti, aby prejavili podporu nielen zachovaniu, ale aj posilneniu a rozšíreniu schengenského priestoru. Zaväzuje sa, že sám bude intervenovať na pôde inštitúcií EÚ, najmä Rady, aby členské štáty zostali verné zásadám zmlúv a dohôd, ktoré pre úniu európskych národov predstavujú jednoznačné hodnoty.

V Bruseli 17. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

514. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 17. A 18. FEBRUÁRA 2016

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Budúcnosť mestskej agendy EÚ z hľadiska občianskej spoločnosti“

(prieskumné stanovisko na žiadosť holandského predsedníctva Rady EÚ)

(2016/C 133/02)

Spravodajca: Roman HAKEN

Holandský minister vnútra a záležitostí kráľovstva Ronald Hans Anton Plasterk požiadal 28. augusta 2015 v mene holandského predsedníctva Rady Európskej únie Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Budúcnosť mestskej agendy EÚ z hľadiska občianskej spoločnosti“.

(prieskumné stanovisko na žiadosť holandského predsedníctva Rady EÚ)

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza z 17. februára) prijal 214 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Mestská agenda EÚ⁽¹⁾ bude mať priamy vplyv na život 80 % občanov EÚ, ktorí budú žiť v roku 2050 v mestách a veľkomestách. Na to, aby sa vypracovali najúčinnejšie ustanovenia a docielilo ich prijatie zo strany verejnosti, treba zabezpečiť, aby boli organizácie občianskej spoločnosti rovnocenným partnerom v rokovaní o mestskej agende EÚ a pri jej uplatňovaní. Vďaka iniciatíve holandského predsedníctva Rady EÚ sa mestá po prvýkrát v histórii EÚ dostávajú do centra pozornosti v rámci rokovaní o rozvoji. EHSV vyzýva Radu, aby uznala komunálnu úroveň v celej jej rozmanitosti za cenného partnera v procese európskej integrácie.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/themes/urban-development/agenda.

1.2. EHSV považuje prácu v partnerstve za účinný spôsob, ako pristupovať k týmto rozsiahlym a zložitým otázkam. EHSV si preto váži zásadu partnerstva, ktorá sa konečne uplatňuje v rámci prípravy a vykonávania programového obdobia na roky 2014 – 2020 ⁽²⁾.

1.3. Partnerstvo je zásadou moderných verejných služieb, a to vertikálnych aj horizontálnych. Ako ďalší príklad takejto spolupráce EHSV navrhuje preskúmať verejno-súkromné partnerstvá, a to ako model financovania mestských projektov, rôznych sociálnych podnikov a taktiež európskych programov založených na partnerstve, ako je napríklad iniciatíva Equal ⁽³⁾. Zabezpečiť účasť príslušných partnerov na spoločných projektoch, ako aj účinné využívanie finančných prostriedkov je úlohou verejnej správy na rôznych úrovniach, a to najmä v mestách.

1.4. Jednou z výziev, ktorej bude mestská agenda čeliť, je spôsob realizácie stratégií vypracovaných v rámci tematických partnerstiev. Pri vytváraní partnerstiev, ako aj pri koncipovaní a uskutočňovaní stratégií je nevyhnutné využívať prístup „zdola nahor“. EHSV preto podporuje prístup „zdola nahor“, ktorý sa líši od prístupu vychádzajúceho z práce expertných skupín. Je dôležité objasniť, ako budú organizácie občianskej spoločnosti spolupracovať s príslušnými zainteresovanými stranami – ako ich budú spätne informovať, ako budú prebiehať konzultácie a pod.

1.5. Pri vypracovávaní novejestskej agendy EÚ sú horizontálne partnerstvá rovnako dôležité ako vertikálne (tematické) partnerstvá. Tie fungujú najmä na miestnej úrovni v mestách. Sú dôležité nielen z hľadiska strategického uvažovania, ale najmä z hľadiska následného vykonávania, monitorovania a hodnotenia. Prostredníctvom miestnych stratégií, ktoré boli rozvinuté v rámci miestnych partnerstiev so znalosťou miestnych podmienok, možno najlepšie zapracovať odporúčania vydané na úrovni EÚ a účinne ich uplatňovať. Jedným z nástrojov, ktoré v tejto súvislosti EHSV odporúča, je miestny rozvoj vedený komunitou ⁽⁴⁾.

1.6. Na zabezpečenie účinnej realizácie novejestskej agendy EÚ je potrebné:

- a) zohľadniť základné potreby zúčastnených partnerov a venovať pozornosť budovaniu kapacít (najmä pre horizontálne komunálne partnerstvá). EHSV v tejto súvislosti odporúča využívať prostriedky určené na technickú pomoc z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF);
- b) vypracovať metodické odporúčania o zásadách zodpovedných mestských partnerstiev. Je dôležité disponovať metodikou monitorovania a hodnotenia mestskej agendy vrátane ukazovateľov na posudzovanie dosiahnutých zmien. Do hodnotenia a monitorovania treba zapojiť aj partnerov vrátane organizácií občianskej spoločnosti.

1.7. EHSV by uvítal objasnenie spôsobu, ako sa budú v rámci tematických partnerstiev riešiť otázky a výzvy týkajúce sa mestského rozvoja. Konkrétne opatrenia v konkrétnych mestských oblastiach by mali zavádzať práve horizontálne partnerstvá. Preto je potrebné zabezpečiť, aby sa na konkrétnych podujatiach vymieňali osvedčené postupy. Je nevyhnutné, aby boli do tejto činnosti rovnocenne zahrnuté všetky regióny EÚ (najmä južnej a východnej Európy). V rámci mestskej agendy sa budú musieť uznať vzťahy medzi veľkomestami a mestami a príslušnými, resp. okolitými prímestskými oblasťami, ktoré prispievajú ku kvalite života v mestách. Mestská agenda by nemala byť v rozpore s rozvojom vidieckych oblastí, ani by ho nemala obmedzovať.

⁽²⁾ Pozri príslušné dokumenty EHSV, Európskej rady, Európskej komisie, Európskeho parlamentu a Výboru regiónov: *Ako posilniť účinné partnerstvá v oblasti riadenia politiky súdržnosti na roky 2007 – 2013 na základe osvedčených postupov* (Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 1).
Zásada partnerstva pri uplatňovaní fondov spoločného strategického rámca – základy európskeho kódexu správania v oblasti partnerstva (Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 23).
Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD) ako nástroj politiky súdržnosti na obdobie 2014 – 2020 pre miestny, vidiecky, mestský a prímestský rozvoj (Ú. v. EÚ C 230, 14.7.2015, s. 1).
Posilnenie participatívnych procesov a zapojenie miestnych orgánov, mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov do vykonávania stratégie Európa 2020 (Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 1).
Posudzovanie konzultácií Európskej komisie so zainteresovanými stranami (Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 57).
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//SK>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52013R6902>.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv:c10237>.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex:32013R1303>, článok 5 ods. 3 Európskeho kódexu správania pre partnerstvo.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv:c10237>.

⁽⁴⁾ *Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD) ako nástroj politiky súdržnosti na obdobie 2014 – 2020 pre miestny, vidiecky, mestský a prímestský rozvoj* (Ú. v. EÚ C 230, 14.7.2015, s. 1).

1.8. Mnohé témy sú navzájom prepojené a do istej miery sa prekrývajú. Realizácia opatrení týkajúcich sa jednej témy ovplyvní jednu alebo viacero ďalších tém. Je potrebné zabezpečiť, aby opatrenia na zlepšenie situácie v jednej oblasti nemali negatívny vplyv na inú oblasť. To sa týka nielen EÚ, ale aj vnútroštátnej úrovne.

1.9. EHSV navrhuje, aby bola do mestskej agendy zaradená nová téma „Mestské komunity a účasť občanov“. Mestá potrebujú fungujúci mechanizmus na posilnenie postavenia občanov a skupín občanov, aby mohli vystupovať ako skutoční a spoľahliví partneri na rokovaní o prioritách rozvoja svojich miest a pri ich plnení, ako aj pri realizácii mestskej agendy. Len sebavedomá a silná komunita s veľkým sociálnym kapitálom bude schopná riešiť nové výzvy. EHSV je pripravený podrobnejšie rozpracovať túto koncepciu.

1.10. Takisto je potrebné začleniť prvky, ako je napríklad program OSN pre udržateľný rozvoj do roku 2030, ktorý obsahuje 17 cieľov v oblasti udržateľného rozvoja, a najmä cieľ č. 11 („Dosiť, aby boli mestá a ľudské sídla inkluzívne, bezpečné, pružné a udržateľné“). EHSV sa k tejto otázke vyjadril v septembri 2015⁽⁵⁾. EÚ nemá rovnaké kompetencie vo všetkých oblastiach politiky a jej právomoci najmä v sociálnej sfére sa nezdajú byť postačujúce. Je otázne, či môže EÚ ovplyvniť rozvoj miest v sociálnej oblasti alebo náležite posúdiť sociálny dosah opatrení prijatých v iných oblastiach politiky. Vplyv na životné prostredie možno zistiť prostredníctvom postupu EIA, no metodika posudzovania vplyvov na sociálnu oblasť ešte nebola vypracovaná.

1.11. EHSV má záujem stať sa plnohodnotným členom riadiacej skupiny pre mestskú agendu EÚ a zapojiť sa do partnerstiev v rámci tejto agendy. EHSV zastupuje organizácie občianskej spoločnosti zo všetkých členských štátov, organizácie, ktoré sú uznávané a disponujú odbornými znalosťami a ktoré môžu prispieť k rozvoju miest.

2. Partnerstvo ako jedna zo zásad mestskej agendy EÚ a zapojenie EHSV do tejto agendy

2.1. V rámci mestskej agendy sa navrhuje vytvoriť partnerstvá pozostávajúce z približne 15 členov, pričom 11 z nich by tvorili zástupcovia verejnej správy (mestá, členské štáty, zástupcovia Komisie). Ďalšími členmi by mohli byť napríklad zástupcovia orgánov riadiacich EŠIF, experti a mimovládne organizácie. EHSV vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že bol požiadaný predložiť svoje pripomienky na túto tému až po zriadení niekoľkých partnerstiev.

2.2. EHSV navrhuje zabezpečiť v partnerstvách vyváženejšie zastúpenie. Vhodným príkladom spravodlivého zastúpenia je program LEADER, v ktorom môžu zástupcovia verejnej správy tvoriť maximálne 50 % členov partnerstva. EHSV odporúča, aby boli vo väčšej miere zapojené cieľové skupiny (obyvatelia miest). Je dôležité, aby sa k budúcnosti miest mohli zásadnejším spôsobom vyjadriť ich samotní obyvatelia. Väčšinou stanovených tém sa nemožno zaoberať bez účasti mimovládnych organizácií, sociálnych partnerov a podnikov. Ako sa ukázalo, za všetkými úspešnými príkladmi v Európe stojí vo veľkej miere účasť mimovládnych aktérov a účinná spolupráca verejného a súkromného sektora.

2.3. Všetky prioritné témy mestskej agendy sú z hľadiska organizácií občianskej spoločnosti relevantné, no presahujú rámec tradičných úloh spojených s občianskou spoločnosťou. Mimovládne organizácie, sociálne podniky a družstvá čoraz viac rozvíjajú svoje kapacity alebo vytvárajú nové hospodárske či organizačné modely na poskytovanie služieb vo verejnom záujme. Je potrebné, aby sa verejné orgány dokázali vidieť z pohľadu skupín a organizácií pôsobiacich v mestských oblastiach. EHSV sa domnieva, že zapojenie vnútroštátnych alebo regionálnych sietí alebo miestnych organizácií, ktoré majú množstvo skúseností v príslušnej oblasti, by bolo rovnako užitočné ako vytvorenie európskych sietí.

2.4. EHSV nedisponuje informáciami o tom, akým spôsobom sa budú určovať a/alebo vyberať relevantné organizácie občianskej spoločnosti. Na účely výberu zástupcov mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov, ktorí sa zapoja do tematických partnerstiev, výbor ponúka svoje kapacity a poznatky organizovanej občianskej spoločnosti.

(5) <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>

3. Odporúčania pre činnosť partnerstiev v rámci mestskej agendy a postup zapojenia

3.1. Právom každého občana EÚ je poznať, chápať a taktiež ovplyvňovať politiky EÚ. EHSV upozorňuje, že partnerstvo by nemalo byť uzavretou skupinou. Veľmi dôležitý je spôsob komunikácie partnerstiev s vonkajším svetom. Kľúčovým prvkom mestského rozvoja by mala byť otvorená verejná správa, ktorá komunikuje so širokou verejnosťou a organizáciami zastupujúcimi záujmy občanov. Keďže strategické ciele nemožno dosiahnuť bez podpory miestnych obyvateľov a organizácií občianskej spoločnosti, je dôležité zabezpečiť transparentnosť a účinné zapojenie zainteresovaných strán do vypracovávania a realizácie mestskej agendy. Zapojenie ľudí, ktorí o to majú záujem, je najlepší spôsob, ako získať ich podporu pri dosahovaní výsledkov. EHSV navrhuje osloviť aj organizácie, ktoré by mohli mať záujem podeliť sa o svoje skúsenosti a nápady v súvislosti s témami mestskej agendy a mohli by sa zúčastniť na niektorých partnerských stretnutiach.

3.2. V partnerstvách sa musí využívať viacero nástrojov na komunikáciu a zapojenie, ktoré by umožňovali výmenu informácií, komunikáciu a konzultácie. Zapojenie občanov a konzultácie s nimi nemožno účinne zabezpečiť len pomocou jedného nástroja. Je potrebné kombinovať metódy, aby bolo možné osloviť rozličné zainteresované strany, zabezpečiť rôznorodé vstupy a umožniť rôznu mieru zapojenia. V rámci partnerstiev by sa mohli využívať moderné prostriedky ako napríklad sociálne médiá, a tiež prieskumy, pracovné semináre, špecializované skupiny a pod., prostredníctvom ktorých by partnerstvá získavali spätnú väzbu k svojej činnosti. EHSV odporúča, aby sa v prípade konkrétnych otázok, ktoré si jasne vyžadujú diskusiu so širšou verejnosťou, ako aj poskytnutie spätnej väzby občanom, umožnilo dodatočné zapojenie (širšej) verejnosti.

3.3. V rámci partnerstiev by sa mali organizovať návštevy v teréne a stretnutia s rôznymi zainteresovanými stranami z oblastí mimo obmedzeného okruhu členov partnerstva. Spoznanie občianskych iniciatív v praxi a oboznámenie sa s ich obmedzeniami a spoluprácou s verejnou správou môže výrazne ovplyvniť diskusiu v rámci partnerstiev. Ak mestská agenda nebude vychádzať z existujúcej praxe, hrozí, že sa v rámci výsledných politík prehľadnu dostupné poznatky.

3.4. Na akčné plány by sa mala vzťahovať otvorená online konzultácia. Tým by sa zabezpečilo, že by sa všetky relevantné zainteresované strany mohli vyjadriť k ich obsahu a že by sa prihliadlo na všetky dané záujmy.

4. Prioritné piliere tematických partnerstiev

4.1. Inkluzívne mestá

4.1.1. **Pracovné miesta a zručnosti v miestnom hospodárstve** – Organizácie občianskej spoločnosti zohrávajú množstvo úloh (napríklad ako zamestnávateľia, pedagógovia či školitelia), ktoré sú dôležité z hľadiska vytvárania nových pracovných miest. EHSV odporúča konzultovať s organizáciami, ako je napríklad Eurochambres, ktorá zastupuje MSP, pracovné agentúry, vzdelávacie ustanovizne a strediská odbornej prípravy. V rámci mestskej agendy sa treba zaoberať otázkou, akým spôsobom budú mestá realizovať prieskum potrieb odborných znalostí v danej oblasti; organizácie občianskej spoločnosti musia byť o týchto potrebách informované a musí sa nadviazať spolupráca v záujme podpory vzdelávania, celoživotného vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré by zabezpečili zručnosti chýbajúce na trhu práce.

4.1.2. **Mestská chudoba** – Organizácie občianskej spoločnosti realizujú väčšinu programov zameraných na predchádzanie mestskej chudobe a boju proti nej. EHSV odporúča zapojiť do tejto činnosti organizácie, ako je Európska sieť proti chudobe. V súvislosti s touto témou si uvedomujeme význam týchto aspektov: a) predmestia a marginalizácia, b) getá, c) znevýhodnené štvrte, d) deti v ústavnej starostlivosti a prechod z ústavnej starostlivosti do starostlivosti v pestúnskych rodinách a služieb poskytovaných komunitou, e) starnutie a zraniteľnosť starších osôb.

4.1.3. **Bývanie** – V snahe zabezpečiť kvalitné, udržateľné bývanie podľa definície uvedenej v Charte OSN o udržateľnom bývaní zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti dôležitú úlohu pri zastupovaní a oboch strán, t. j. vlastníkov a užívateľov a spoluprací s nimi. EHSV odporúča osloviť organizácie, ako napríklad Medzinárodnú úniu nájomníkov, združenia vlastníkov bytov a domov, stavebné družstvá, architektov alebo urbanistov. V rámci tejto témy vyvstávajú nasledovné dôležité otázky: a) plánovanie miest, b) sociálne bývanie a c) sťahovanie obyvateľov do prímestských oblastí s možnosťami kvalitnejšieho bývania.

4.1.4. **Začleňovanie migrantov a utečencov** – Je potrebné zaoberať sa nielen otázkami krátkodobého charakteru (zabezpečenie základných potrieb), ale tiež – po tom, ako sa migranti usadia – ich integráciou do spoločnosti EÚ: pomôcť im pri vzdelávaní, hľadaní zamestnania a pod., priblížiť im európske hodnoty a tradície a začleniť tieto hodnoty a tradície do ich života pri súčasnom rešpektovaní ich vlastnej kultúry. Rozhodujúcu úlohu tu okrem štátu zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti, ako sú napríklad cirkvi, spoločenské organizácie, organizácie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, detské a rodičovské skupiny a pod. EHSV odporúča v tejto súvislosti konzultovať o. i. s organizáciami Solidar alebo Lumos. Zaoberať sa treba otázkami, ako sú napríklad maloletí bez sprievodu – ide o mimoriadne zraniteľnú skupinu, ktorá si vyžaduje osobitnú pozornosť.

4.1.5. **Udržateľné využívanie pôdy a riešenia blízke prírode** – Cieľ mestskej agendy je úzko prepojený so zmenou postojov a životného štýlu obyvateľstva. Jednou z oblastí, v ktorej je nevyhnutné zapojenie organizácií občianskej spoločnosti, ako sú zástupcovia vlastníkov pozemkov, združenia MSP a komunitné organizácie angažujúce sa za zlepšenie života v obytných štvrtiach, je zabezpečenie šetrnosti zmien v mestách voči životnému prostrediu. EHSV odporúča zapojiť do činnosti v tejto oblasti napríklad organizáciu Priatelia Zeme –Európa (Friends of the Earth Europe) alebo ELARD. EHSV považuje v tejto súvislosti za dôležité: a) územné (vertikálne) plánovanie, b) problémy predmestí, ktoré dodávajú produkty (potravinu, čistú vodu), no poskytujú aj základné ekosystémové služby zlepšujúce kvalitu života obyvateľov miest.

4.2. Mestské hospodárstvo

4.2.1. **Obehové hospodárstvo** – Na vytvorenie účinného obehového hospodárstva je potrebné zmeniť postoj ľudí k odpadu a predstaviť ho ako potenciálny zdroj. Dôležitá je osvetová a informačná činnosť environmentálnych organizácií a vzdelávacích ustanovizní. Hlavnými subjektmi, ktoré budú skúmať a uplatňovať nové prístupy v mestách, budú výskumné a inovačné centrá, ako aj špecializované podniky a združenia MSP pôsobiace v tejto oblasti. EHSV odporúča zapojiť do diskusií napríklad sieť REVES.

4.3. Ekologické mestá

4.3.1. **Adaptácia na zmenu klímy** – Zásadný význam majú podniky v oblasti špičkových technológií, výskumné ústavy a vysoké školy. Takisto je potrebné vzdelávať a informovať v tejto oblasti bežných občanov, aby sa podporilo ich zapojenie a akceptovanie príslušných predpisov. EHSV odporúča konzultovať napríklad s organizáciou Green 10.

4.3.2. **Transformácia energetiky** – Štrukturálne zmeny v energetických systémoch, ako je napríklad výrazný prechod na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov či vyššia energetická účinnosť, možno dosiahnuť len pri plnej účasti partnerov z relevantných podnikov a s podporou zo strany občanov. V tejto oblasti sa angažuje napríklad organizácia Greenpeace.

4.3.3. **Mestská mobilita** – Kým samotní ľudia nebudú ochotní zmeniť svoje návyky týkajúce sa mobility, nebude možné dosiahnuť v oblasti udržateľnej mestskej mobility zásadný pokrok. EHSV preto navrhuje zapojiť organizácie, ako je napríklad CEEP (Európske stredisko podnikov s verejnou účasťou a podnikov všeobecného hospodárskeho záujmu), BusinessEurope, ETF (Európska federácia pracovníkov v doprave), Polis (sieť európskych miest a regiónov, ktoré vyvíjajú inovačné technológie a vypracúvajú politiky pre miestnu dopravu), Európska cyklistická federácia a IPR Praha (Inštitút plánovania a rozvoja hlavného mesta Prahy). Domnievame sa tiež, že pod túto tému spadá aj význam integrovaných prístupov, ako sú napríklad plány udržateľnej mestskej mobility, a preto považujeme mestskú mobilitu za jeden z faktorov umožňujúcich hospodársky rozvoj, zlepšenie stavu životného prostredia a transformáciu energetiky v mestách. EHSV poukazuje na význam konkrétnych finančných nástrojov z hľadiska mestskej mobility, ktorá patrí medzi oblasti vyžadujúce vysoké finančné investície.

4.3.4. **Kvalita ovzdušia** – Zásadný význam má spolupráca podnikov, zdravotníckych organizácií, environmentálnych mimovládnych organizácií, vysokých škôl, výskumných ústavov a ďalších aktérov. Do partnerstiev by mali byť zapojené organizácie ako napríklad CAN (Climate Action Network Europe – európska sieť pre opatrenia v oblasti zmeny klímy).

4.4. Inteligentné mestá

4.4.1. **Digitalizácia** – Digitalizácia spoločnosti predstavuje zásadnú zmenu paradigmy. Jej cieľom je poskytovať občanom lepšie služby a vytvárať podnikateľské príležitosti. Spoluprácu na spoločných projektoch v prípade inteligentných miest umožňuje zainteresovaným stranám zo správy miest, z vysokých škôl, podnikov a z radov občianskej spoločnosti tzv. trojitá a štvoritá špirála. Tento model by sa mal v Európe rozširovať. V rámci tohto okruhu sa zaoberáme aj týmito otázkami: a) predvídateľné územné plánovanie vo všetkých obciach, b) využívanie sociálnych sietí a internetu na komunikáciu medzi obecnými zastupiteľstvami a občanmi. Do partnerstiev by mali byť zapojené aj organizácie ako napríklad Transparency International.

4.5. Inovatívne a zodpovedné verejné obstarávanie

4.5.1. Mestá disponujú značným potenciálom, pokiaľ ide o uplatňovanie inovatívnych prístupov – v tomto smere môžu byť priekopníkmi, a to nielen v oblasti verejného obstarávania. Je však dôležité spolupracovať s podnikateľskými inovačnými centrami a centrami na podporu podnikania, ako aj s organizáciami občianskej spoločnosti z EÚ, ako je napr. CEE Bankwatch Network. EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje význam: a) využívania verejného obstarávania na podporu miestneho sociálneho hospodárstva, b) špecifických metód na podnecovanie miest, aby namiesto najlacnejších riešení uprednostňovali inovatívne verejné obstarávanie.

4.6. Mestá sú súčasťou zložitých systémov, v rámci ktorých zabezpečujú širšie prímestské oblasti základnú podporu a zdroje, vďaka čomu môžu mestá fungovať a prosperovať. Je nevyhnutné zapojiť do činnosti partnerov z prímestských oblastí vrátane miestnych akčných skupín, a zabezpečiť tak cenné väzby medzi mestskými a vidieckymi oblasťami, najmä pokiaľ ide o žiaduce partnerstvá medzi vidiekom a mestami. Mestá musia pri plánovaní svojho rozvoja brať do úvahy existujúce stratégie, ako sú napríklad makroregionálne stratégie a príslušné stratégie mikroregionálneho rozvoja.

V Bruseli 17. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Boj proti chudobe“**(prieskumné stanovisko)**

(2016/C 133/03)

Spravodajca: Seamus BOLAND**Pomocná spravodajkyňa: Marjolijn BULK**

Holandské ministerstvo práce a sociálnych vecí listom zo 16. decembra 2015 v mene holandského predsedníctva Rady EÚ a podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadalo Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

„Boj proti chudobe“

(prieskumné stanovisko).

Sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza z 18. februára) prijal 197 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

EHSV

1.1. podporuje zámer holandského predsedníctva Rady EÚ riešiť problém chudoby a sociálneho vylúčenia prostredníctvom integrovaných prístupov a spolupráce s relevantnými zainteresovanými stranami zo súkromného a verejného sektora. Výbor sa však domnieva, že na podporu členských štátov by sa mal vytvoriť spoločný európsky rámec, ktorý takéto prístupy napomáha a uľahčuje výmenu a rozširovanie najlepších postupov v oblasti boja proti chudobe a rastúcim nerovnostiam, ktoré sú nielen závažným problémom samy osebe, pretože znamenajú nedostatok sociálnej spravodlivosti, ale tiež poškodzujú hospodársku výkonnosť a rast, ako aj sociálnu súdržnosť;

1.2. podporuje úsilie holandského predsedníctva Rady EÚ presadzovať partnerské preskúmania viacúrovňových najlepších postupov boja proti chudobe, no zdôrazňuje, že obce a iní aktéri uplatňujúci tieto najlepšie postupy by sa mali opierať o účinné národné stratégie;

1.3. naliehavo žiada Radu EÚ, aby potvrdila záväzok uvedený v stratégii Európa 2020, t. j. znížiť do roku 2020 počet ľudí, ktorí žijú v chudobe alebo sú ňou ohrození, aspoň o 20 miliónov;

1.4. odporúča Rade, aby pritom zohľadnila ciele udržateľného rozvoja stanovené v programe trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a zaručila prepojenie tohto programu so stratégiou Európa 2020;

1.5. je presvedčený, že riadiace štruktúry na úrovni Rady by mali byť vyvázenejšie, a požaduje prehĺbenie spolupráce medzi Radou ECOFIN a Radou EPSCO;

1.6. domnieva sa, že počas európskeho semestra by sa mala cieľom v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti venovať rovnaká pozornosť ako makroekonomickým otázkam;

1.7. odporúča, aby sa v rámci európskeho semestra v plnej miere zohľadnil cieľ stratégie Európa 2020 týkajúci sa zníženia chudoby a aby sa táto otázka systematicky zohľadňovala v rámci celého procesu – počínajúc ročným prieskumom rastu, cez národné programy reforiem až po odporúčania pre jednotlivé krajiny prostredníctvom 1) osobitných opatrení na zmiernenie chudoby; 2) porovnateľných ukazovateľov stavu chudoby a účinnosti politik a 3) povinných posúdení sociálneho vplyvu všetkých programov reforiem navrhnutých v rámci NPR a odporúčaní pre jednotlivé krajiny;

1.8. práve v súvislosti s bojom proti chudobe požaduje, aby sa zmenilo zameranie hospodárskych politík EÚ, ktoré sú aj naďalej orientované iba na úsporné opatrenia;

1.9. naliehavo žiada členské štáty, aby začali realizovať svoje vlastné integrované vnútroštátne stratégie boja proti chudobe a aby sa pritom pridržali usmernení uvedených v odporúčaní Komisie o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce⁽¹⁾, ktoré sa vďaka vzájomnému pôsobeniu jeho troch osí (1. primeraná podpora príjmu, 2. inkluzívne trhy práce a 3. a prístup ku kvalitným službám) vo všeobecnosti považuje za najkomplexnejšiu a najúčinnnejšiu stratégiu na odstránenie chudoby a sociálneho vylúčenia;

1.10. poukazuje na vysokú mieru chudoby detí v členských štátoch, ako aj na skutočnosť, že je potrebné okamžite začať uplatňovať odporúčanie Komisie „Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“⁽²⁾, ktoré je súčasťou balíka o sociálnych investíciách z roku 2013 a ktoré má podobnú štruktúru ako odporúčanie o aktívnom začleňovaní, t. j. obsahuje podobné tri osi: 1. prístup k primeraným zdrojom; 2. prístup k cenovo dostupným a kvalitným službám; a 3. právo detí zapájať sa;

1.11. vyjadruje hlboké znepokojenie nad stúpajúcou mierou chudoby pracujúcich, ktorá si vyžaduje kritické preskúmanie nedávnych reformných opatrení zameraných na zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom liberalizácie pracovnoprávných vzťahov;

1.12. dôrazne nabáda Komisiu, aby iniciovala osobitný postup na zlepšenie európskych a národných štatistík zameraných na chudobu a nerovnosť, ktorý by mal viesť k presnejšiemu súboru spoločných ukazovateľov poskytujúcich údaje relevantné pre opatrenia členských štátov a EÚ, vrátane opatrení týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja a európskeho semestra;

1.13. opakuje svoj návrh zaviesť primeraný minimálny príjem na úrovni EÚ;

1.14. vyzýva Komisiu, aby na úrovni EÚ presadzovala opatrenia na predchádzanie nadmernej zadlženosti a boj proti nej a najmä proti nezodpovedne poskytovaným úverom a úzere;

1.15. vyzýva Komisiu, aby bezodkladne predložila nové usmernenia pre konzultácie so zainteresovanými stranami v sociálnej oblasti, ktoré by im umožnili štruktúrovaným spôsobom prispievať k európskemu semestru vo všetkých jeho fázach, t. j. počas koncipovania, realizácie a hodnotenia;

1.16. naliehavo vyzýva členské štáty, aby lepšie využívali dostupné fondy EÚ na podporu sociálneho začlenenia a žiada Komisiu, aby urýchlene konzultovala s členskými štátmi a zainteresovanými stranami s cieľom zistiť, či sa rozhodnutie vyčleniť 20 % prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu (ESF) na podporu sociálneho začlenenia a na boj proti chudobe efektívne uplatňuje;

1.17. dôrazne nabáda Komisiu, aby do ohláseného „európskeho piliera sociálnych práv“ začlenila zásady pre efektívnejšie a spoľahlivejšie sociálne normy a systémy a aby boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu tvoril jeden z hlavných prvkov tohto piliera.

2. Úvod

2.1. Holandské predsedníctvo Rady EÚ kladie dôraz na potrebu zvrátiť tendenciu narastajúcej chudoby v EÚ. V záujme dosiahnutia tohto cieľa chce podporiť výmenu najlepších postupov, najmä pokiaľ ide o integrované prístupy a spoluprácu medzi príslušnými zainteresovanými stranami (z verejného aj súkromného sektora).

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 307, 18.11.2008, s. 11.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 59, 2.3.2013, s. 5.

2.2. Hoci EHSV vo svojich stanoviskách na tému boja proti chudobe podporoval skôr prístup „zhora nadol“, pretože je presvedčený, že riešenie problému chudoby je úlohou činiteľov s rozhodovacími právomocami (inštitúcií EÚ a vlád členských štátov), víta zámer predsedníctva zorganizovať partnerské hodnotenia na preskúmanie prístupov „zdola nahor“, t. j. príkladov prístupov v rámci partnerstva, ktoré využívajú členské štáty na boj proti chudobe a do ktorých sú zapojené viaceré zainteresované strany vrátane verejného sektora, sociálnych partnerov, miestnych a neziskových organizácií a sociálneho hospodárstva.

2.3. EHSV teda úplne súhlasí s názorom, že boj proti chudobe si vyžaduje viacstranný prístup a že k maximálnemu zníženiu chudoby by mali prispieť všetky zainteresované strany. Viaceré európske zainteresované strany predstavili svoje najlepšie postupy, ktoré sú spomenuté v tomto stanovisku ⁽³⁾.

3. Všeobecné pripomienky – nutnosť bojovať proti chudobe

3.1. Hoci sa v Európskej únii po roku 2008 zvýšila v dôsledku závažnej hospodárskej a finančnej krízy nestabilita a chudoba, mechanizmy sociálnej ochrany vo väčšine členských štátov pomohli zmierniť účinky tejto krízy. Avšak počas finančnej krízy v roku 2011 sa tento trend zvrátil a vzhľadom na fiškálne úsporné opatrenia sa začali krátiť sociálne výdavky, čo situáciu zhoršilo. Dokonca aj Európska komisia dnes uznáva, že cieľ v oblasti zníženia chudoby nebude možné dosiahnuť. Podľa EHSV je preto aj práve z tohto hľadiska naliehavo potrebné zmeniť zameranie hospodárskych politík EÚ, ktoré sú aj naďalej orientované iba na úsporné opatrenia.

3.2. Bez sociálnej ochrany by takmer polovica Európanov žila v chudobe. Avšak v dôsledku nedávnych fiškálnych obmedzení zavedených na prekonanie krízy boli oslabené tri hlavné funkcie sociálnych politík – automatická stabilizácia, sociálna ochrana a sociálne investície. Táto situácia sa musí zmeniť.

3.3. EHSV tiež uznáva, že existuje jednoznačná súvislosť medzi chudobou a zlým zdravotným stavom, čo znamená, že v prvom rade treba bojovať proti chudobe. Dôkazy sústavne svedčia o tom, že v oblastiach s väčším podielom chudobných ľudí je zdravotný stav obyvateľstva v porovnaní s bohatšími oblasťami horší ⁽⁴⁾. Napríklad v niektorých častiach Spojeného kráľovstva sa zistilo, že na rozdiel od obyvateľov z bohatších oblastí zomierajú muži z menej bohatých oblastí približne o jedenásť rokov skôr a ženy o sedem rokov skôr ⁽⁵⁾.

3.4. EHSV je presvedčený, že stratégia Európa 2020 by mala byť oveľa lepšie prepojená s európskym semestrom. Cieľ znížiť mieru chudoby musí byť aj naďalej ústredným prvkom tejto stratégie a ambície členských štátov by mali byť oveľa vyššie. Súčet 28 jednotlivých záväzkov v oblasti zníženia chudoby nezodpovedá spoločnému cieľu EÚ vymaniť do roku 2020 z chudoby aspoň 20 miliónov obyvateľov EÚ.

⁽³⁾ Fínsko: *Active Inclusion. Making it happen*, s. 49.
Fínsko/Nemecko: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, s. 62 – 63.
Chorvátsko: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>.
Belgicko, Nórsko, Rakúsko, Slovinsko: <http://www.easpe.eu/en/content/investt> a <http://investt.eu/>.
Švédsko: http://www.eurodiagonia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf.
Spojené kráľovstvo: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, s. 30.
Škótsko: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.
Lotyšsko: EU Alliance for Investing in Children, *Implementation Handbook — Putting the investing in children recommendation into practice*, s. 69 – 74.
Španielsko: EU Alliance for Investing in Children (2015), *Implementation Handbook — Putting the investing in children recommendation into practice*, s. 87 – 92.
Nemecko: *Social Inclusion and Dignity in Old Age — Promoting participatory approaches to use reference budgets*, s. 46 – 50.
Bulharsko, Rumunsko: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
Španielsko: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, s. 21.

⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt., K., (2008), Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health, *Health & Place*, 14(2):167-81.

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. Znižovanie chudoby je v prvom rade v právomoci členských štátov, ktoré by mohli zlepšiť svoju situáciu výmenou najlepších postupov so svojimi partnermi, a to vrátane integrovaných prístupov a spolupráce zameranej na boj proti chudobe medzi príslušnými zainteresovanými stranami (z verejného aj súkromného sektora). Rada by mala vyzvať členské štáty, aby vypracovali integrované stratégie potrebné na zníženie chudoby.

3.6. Zvyšuje sa zvlášť chudoba pracujúcich. Komisia by mala zhodnotiť, aký vplyv na zvýšenie miery chudoby pracujúcich majú nedávne reformy opatrení zameraných na zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom liberalizácie pracovnoprávných vzťahov.

3.7. Počas celého legislatívneho procesu by malo zohrávať dôležitú úlohu posúdenie sociálneho vplyvu, aby sa lepšie zohľadnil viacozmerný charakter chudoby a sociálneho vylúčenia (ktoré presahuje hmotnú núdzu a zahŕňa aj ďalšie formy sociálneho a hospodárskeho znevýhodnenia, ako je napríklad chýbajúci rovný prístup k vzdelávaniu, zamestnaniu, bývaniu, zdravotnej starostlivosti a účasti na spoločenskom dianí).

3.8. Chudoba je aj celosvetovým problémom. Inštitúcie EÚ a členské štáty by mali zohľadňovať ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja⁽⁶⁾ z roku 2015 (najmä cieľ č. 1: Odstrániť chudobu vo všetkých podobách a všade) a začleniť ich do svojich stratégií. Program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030⁽⁷⁾ by mal byť prepojený so stratégiou Európa 2020.

3.9. Výboru je známe, že Komisia čoskoro predstaví „európsky pilier sociálnych práv“, pričom podľa Komisie bude v tomto pilieri zohrávať dôležitú úlohu koncepcia „konvergenencie smerom nahor“, ktorú budú uplatňovať členské štáty v sociálnej oblasti. EHSV nabáda Komisiu, aby do tohto piliera zahrnula zásady pre efektívnejšie a spoľahlivejšie sociálne normy a systémy⁽⁸⁾ (konkrétne dôrazné sociálne normy v záujme primeranej podpory príjmu počas celého života, inkluzívne trhy práce a nediskriminačný prístup k cenovo dostupným službám vysokej kvality pre všetkých), čím by zabezpečila, aby jeden z hlavných prvkov tohto piliera tvoril boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

4. Konkrétne pripomienky – nástroje na preskúmanie

4.1. Európska komisia veľmi aktívne navrhuje komplexné odporúčania, ktoré sa považujú za veľmi užitočné v oblasti boja proti chudobe. To sa týka predovšetkým „Odporúčania o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce“ a odporúčania „Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“. Ak Rada plánuje uprednostňovať „integrovaný prístup“ k boju proti chudobe, mala by najprv pripomenúť členským štátom, aby sa aktívne riadili týmito odporúčaniami.

4.2. Balík o sociálnych investíciách⁽⁹⁾ z roku 2013 predstavuje ďalšiu prínosnú iniciatívu Komisie. EHSV už vyzval Komisiu, aby realizovala ambiciózný a rozsiahly program v oblasti sociálnych investícií a presadzovala ho vo všetkých fázach európskeho semestra⁽¹⁰⁾. Pojem sociálne investície sa okrem iného vzťahuje na politiky, ktoré pripravujú jednotlivcov a rodiny na zvládanie nových sociálnych rizík, ktoré prináša konkurencieschopná znalostná spoločnosť, a to investovaním do ľudského kapitálu už od útleho detstva, a nie len „nápravou“ škôd po obdobiach hospodárskej alebo politickej krízy⁽¹¹⁾. Prístup na základe sociálnych investícií však napriek jeho prednostiam neuplatňujú všetky členské štáty. Ak má Rada v úmysle zhromaždiť najlepšie postupy v oblasti boja proti chudobe, určite by mala preskúmať doterajšie úspechy v oblasti sociálnych investícií a podporiť tento druh iniciatívy⁽¹²⁾.

4.3. Režimy minimálneho príjmu, ktoré fungujú v niektorých členských štátoch, na boj proti chudobe nestačia⁽¹³⁾. Hoci niektoré krajiny (vrátane Rakúska, Nemecka, Španielska a Portugalska) uskutočnili od roku 2010 reformy režimu minimálneho príjmu alebo takéto reformy ohlásili, resp. v súčasnosti prebieha ich pilotná fáza (napríklad v Grécku a Taliansku), tieto reformy nepostačujú. EHSV požadoval európske opatrenia na podporu primeraného minimálneho príjmu v Európe⁽¹⁴⁾, ako aj investície do univerzálnych, komplexných a primeraných systémov sociálnej ochrany, ktoré môžu predchádzať riziku chudoby počas celého života⁽¹⁵⁾. Rada by mala podporovať všetky tieto opatrenia.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final a priložené dokumenty.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014) a tiež *Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful“*.

⁽¹²⁾ Pozri *Social Investment in Europe – A study of national policies*, EK, 2015.

⁽¹³⁾ Bouget a kol. (2015) a tiež *Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful“*.

⁽¹⁴⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 23.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 10.

4.4. Okrem toho nekontrolované a nezodpovedné poskytovanie spotrebných úverov a nedôsledné posudzovanie finančnej solventnosti rodín spôsobili rastúce nadmerné zadĺženie v nedávnom krízovom období a boli podnetom na prijatie úsporných politík, pričom v Európe sa ocitlo pod hranicou životného minima až približne 70 % zadĺžených osôb, a to aj napriek tomu, že niektorí z nich sú zamestnaní, ale ich mzdy nestačia na splatenie ich dlhov. Táto situácia si vyžaduje zavedenie prísnych opatrení a zdržanlivosť pri poskytovaní spotrebiteľských úverov, najmä prostredníctvom sprostredkovateľských a nefinančných subjektov, ktoré nedodržiavajú právne predpisy a nabádajú na úvery s úžerníckymi sadzbami.

5. Konkrétne pripomienky – opatrenia v oblasti riadenia

5.1. Európske hospodárske riadenie zasiahli v dôsledku krízy eura hlboké zmeny. Hlavný dôraz sa kládol na makroekonomickú stabilitu a reformy na podporu rastu. Správe sociálnych záležitostí sa doteraz nevenovala dostatočná pozornosť. Avšak v rámci hospodárskych politík by sa mal zohľadniť ich budúci dosah na kvalitu zamestnania a sociálnu súdržnosť. Okrem toho – keďže pre HMÚ by bola sociálna dimenzia prínosom – by mali byť štruktúry riadenia na úrovni Rady vyrovnanjšie a mala by sa prehĺbiť spolupráca medzi Radou ECOFIN a Radou EPSCO.

5.2. Výbory EMCO a SPC by mali naďalej zohrávať aktívnu úlohu pri posudzovaní vnútroštátnych reforiem ako súčasť európskeho semestra, ale mali by postupne začať konzultácie s príslušnými európskymi zainteresovanými stranami na úrovni EÚ.

5.3. Zložený ukazovateľ „chudoba“, ktorý bol použitý na vymedzenie chudoby v stratégii Európa 2020, vychádza z troch samostatných ukazovateľov: 1. osoby ohrozené chudobou; 2. osoby v závažnej hmotnej núdzi; a 3. osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V rámci tejto stratégie sa od členských štátov vyžaduje, aby si stanovili svoje vlastné vnútroštátne ciele, ktorými by prispeli k celkovému cieľu, a to na základe týchto troch ukazovateľov a v súlade so svojimi vnútroštátnymi prioritami a okolnosťami. Avšak v dôsledku toho, že si členské štáty mohli samy vybrať spomedzi týchto troch ukazovateľov, čo viedlo k rozdielom vo vnútroštátnych prístupoch, môže byť podľa EHSV nevyhnutné vypracovať nové odporúčania.

5.4. Z posúdenia národných programov reforiem (NPR) na rok 2015, ktoré uskutočnila Európska sieť proti chudobe (EAPN), vyplýva, že v 88 % týchto programov nie je chudoba zaradená medzi hlavné priority a že zníženie chudoby sa nespomína v žiadnom z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2015⁽¹⁶⁾. Sieť EAPN preto navrhla, aby sa v rámci európskeho semestra venovala väčšia pozornosť sociálnym otázkam, a to počnúc ročnými prieskumami rastu až po odporúčania pre všetky krajiny týkajúce sa zníženia chudoby⁽¹⁷⁾. EHSV súhlasí s týmto návrhom a odporúča, aby boli zainteresované strany z jednotlivých krajín zapojené do prípravy a realizácie NPR, ako aj do komunikácie o nich. Všeobecnejšie povedané, na to, aby sa mohli členské štáty jeden od druhého učiť, výsledky konzultácií s príslušnými zainteresovanými subjektmi na európskej a vnútroštátnej úrovni by mali byť v rámci európskeho semestra zverejnené.

5.5. Komisia by mala iniciovať samostatný postup na zlepšenie európskych a národných štatistík zameraných na chudobu a nerovnosť s cieľom zdokonaľiť monitorovanie tohto viacrozmerneho sociálneho problému. Tento proces by mal viesť k vypracovaniu presnejšieho súboru spoločných ukazovateľov poskytujúcich údaje relevantné pre opatrenia členských štátov a EÚ vrátane opatrení týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja a európskeho semestra.

5.6. Posúdenia sociálneho vplyvu pomáhajú pri odhaľovaní rizík súvisiacich s chudobou v prípade opatrení vo viacerých dôležitých oblastiach reforiem, ako je napríklad fiškálna konsolidácia, riadenie verejného dlhu, zdaňovanie, trh práce, regulácia finančných trhov, poskytovanie verejných služieb a verejné investície. Včasné posúdenia by sa mali vykonávať predovšetkým v rámci európskeho semestra v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi, občianskou spoločnosťou a príslušnými odborníkmi v členských štátoch a na úrovni EÚ.

5.7. V rámci európskeho semestra by sa mal v plnej miere zohľadniť cieľ stratégie Európa 2020 týkajúci sa zníženia chudoby a táto otázka by sa mala systematicky zohľadňovať v rámci celého procesu prostredníctvom 1) osobitných opatrení na zmiernenie chudoby; 2) porovnateľných ukazovateľov stavu chudoby a účinnosti politík a 3) povinných posúdení sociálneho vplyvu všetkých programov reforiem navrhnutých v rámci národných programov reforiem a odporúčaní pre jednotlivé krajiny.

⁽¹⁶⁾ T. j. napriek tomu, že v Bulharsku bola v roku 2015 mimoriadne vysoká miera chudoby, v žiadnom odporúčaní pre jednotlivé krajiny sa na túto skutočnosť nepoukázalo.

⁽¹⁷⁾ Pozri EAPN (2015) „Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015“.

5.8. Členské štáty by mali vypracovať a realizovať komplexné, integrované národné stratégie boja proti chudobe, sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii. Uvedené stratégie by sa mali týkať týchto oblastí: primeraná podpora príjmu, inkluzívne trhy práce, kvalitné pracovné miesta, rovnaký prístup k cenovo dostupným a vysoko kvalitným službám, lepšie využívanie štrukturálnych fondov EÚ, hospodárske a sociálne začlenenie migrantov, boj proti diskriminácii a spolupráca so sociálnymi partnermi a príslušnými mimovládnyimi zainteresovanými stranami.

5.9. Okrem toho treba proti nadmernému zadĺženiu bojovať prijatím politík zodpovedného poskytovania úverov (prísna regulácia sprostredkovateľov a pridelovania kreditných kariet, zákaz agresívnej reklamy, zákaz úžery, zákaz založenia bydliska a iného základného imania), posilnením mediácie pri riešení konfliktov, podporou rehabilitácie nadmerne zadĺžených osôb (druhá šanca, politika „nového začiatku“), ako aj poskytovaním informácií, osvetou a predchádzaním nadmernému zadĺženiu.

5.10. Členské štáty musia na podporu sociálneho začlenenia všetkých obyvateľov využívať štrukturálne fondy EÚ. Komisia by mala predovšetkým bezodkladne obrátiť na členské štáty a zainteresované strany, aby zistila, či sa v praxi uplatňuje rozhodnutie Rady vyčleniť 20 % prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu (ESF) na podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe⁽¹⁸⁾.

6. Konkrétne pripomienky – opatrenia týkajúce sa účasti zainteresovaných strán

6.1. Jedna z hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 – Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu – bola koncipovaná ako rozsiahla zastrešujúca iniciatíva týkajúca sa širokej škály politík, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľa znížiť mieru chudoby v Európe⁽¹⁹⁾. Mala slúžiť ako základ pre spoločný záväzok vlád jednotlivých krajín, inštitúcií EÚ a hlavných zainteresovaných strán bojovať proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, no dosiaľ fungovala iba ako diskusná platforma a v súvislosti s dosiahnutím cieľa v tejto oblasti nepriniesla žiadne hmatateľné výsledky. Rada a Komisia by mali považovať o možnostiach, ako zlepšiť fungovanie tejto platformy, aby podporovala využívanie osvedčených postupov v boji proti chudobe, a tiež zaručiť, aby bola priamo prepojená s hlavnými postupmi EÚ, napríklad s európskym semestrom a so stratégiou Európa 2020.

6.2. EHSV pripomína odôvodnenie 16 niekdajších Integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť, v ktorých sa výslovne uvádzalo, že stratégia Európa 2020 „by sa mala podľa potreby uskutočňovať, monitorovať a vyhodnocovať v partnerstve so všetkými celoštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi, v úzkej spolupráci s parlamentmi, ako aj so sociálnymi partnermi a zástupcami občianskej spoločnosti“⁽²⁰⁾. Na základe tohto výňatku chceme zdôrazniť, že je potrebné zlepšiť spôsob konzultácie s európskymi a vnútroštátnymi zainteresovanými stranami počas koncipovania, realizácie a hodnotenia európskeho semestra.

6.3. Analýza siete EAPN poukázala na nedostatok výrazného zapojenia inštitúcií EÚ a relevantných zainteresovaných strán (z verejného a súkromného sektora), napríklad sociálnych partnerov, mimovládnych organizácií a ďalších, do koncepcnej a realizačnej fázy semestra. V záujme efektívneho zapojenia občianskej spoločnosti do všetkých fáz európskeho semestra musí Komisia bezodkladne predložiť nové usmernenia týkajúce sa zapojenia a sledovať dosiahnutý pokrok na základe správ o jednotlivých krajinách a ďalších monitorovacích dokumentov.

6.4. Takisto je potrebné zapojiť do procesu osoby žijúce v chudobe s cieľom vypočuť si ich názory a čeliť rozšírenému pocitu rozčarovania z EÚ, najmä medzi mladými ľuďmi. Jedným z príkladov osvedčených postupov sú každoročné stretnutia siete EAPN s ľuďmi, ktorí zažili chudobu na vlastnej koži. EHSV vyzýva Komisiu, aby týmto stretnutiam zabezpečila finančnú podporu aj v budúcnosti a aby ich začlenila do konzultačného procesu o pokroku, ktorý sa dosiahol pri plnení cieľa v oblasti zníženia chudoby v rámci európskeho semestra. Okrem toho by sa uvedené stretnutia mali konať aj na vnútroštátnej úrovni.

⁽¹⁸⁾ Pozri <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=sk>.

⁽¹⁹⁾ Pozri <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sk&catId=961> a Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 130.

⁽²⁰⁾ Pozri <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/sk/pdf>.

7. Konkrétne pripomienky – zodpovednosť za viacúrovňové najlepšie postupy v oblasti boja proti chudobe

7.1. EHSV súhlasí so zámerom holandského predsedníctva zorganizovať partnerské preskúmania viacúrovňových najlepších postupov v oblasti boja proti chudobe, upozorňuje však, že obce nemôžu byť jedinými subjektmi, ktoré sú zodpovedné za poskytovanie takýchto príkladov. Podľa EHSV regionálne a miestne iniciatívy nenahrádzajú úlohy ani záruky ústrednej úrovne. Ak chcú vlády a zainteresované strany z verejného aj súkromného sektora dosiahnuť cieľ v oblasti zníženia chudoby, musia systematicky a štruktúrovaným spôsobom spolupracovať.

7.2. EHSV by rád poukázal na skutočnosť, že napríklad v Holandsku boli mnohé právomoci v oblasti sociálnych vecí presunuté na obce. Sústreďenie viacerých úloh na miestnej úrovni môže byť efektívne z hľadiska nákladov a umožňovať vypracovávanie osobitne prispôbených riešení, ktoré spĺňajú potreby príjemcov, ale – ako sa uvádza v odporúčaní pre jednotlivé krajiny adresovanom Holandsku – prináša riziko možného zníženia objemu finančných prostriedkov, ktorému sa treba vyhnúť. Decentralizácia iniciatív je nezlučiteľná so znižovaním rozpočtu obcí.

7.3. EHSV sa preto domnieva, že aj keď najlepšie postupy určite existujú na regionálnej i miestnej úrovni, nemôžu a nesmú sa uplatňovať izolovane. Potrebujú celoštátne stratégie, ktoré by ich realizáciu podporili.

7.4. EHSV je presvedčený o tom, že pri výbere najlepších postupov, ktoré sa budú propagovať, je potrebné klásť dôraz na prístupy založené na konkrétnych skúsenostiach (napr. treba si položiť otázky ako: 1. Funguje táto iniciatíva v praxi? 2. Dá sa uplatniť v inom kontexte?) a podnecovať nadväzovanie kontaktov medzi príslušnými zainteresovanými stranami. Takisto sa musí vytvoriť vhodný rámec na výmenu najlepších postupov.

7.5. Tieto postupy poukazujú na to, že je potrebné vypracovať účinné sociálne politiky na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, zreorganizovať sociálne služby, preskúmať pracovné postupy sociálnych pracovníkov zamerané na uspokojovanie potrieb ľudí žijúcich v chudobe, povzbudzovať sociálnych aktérov, aby pri vypracovávaní sociálnych politík využívali svoje odborné skúsenosti, a takisto poskytnúť práva osobám, ktoré uľahčujú integráciu a sociálny pokrok ľudí žijúcich v chudobe.

V Bruseli 18. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

PRÍLOHA

Tento pozmeňovací návrh získal viacej než štvrtinu odovzdaných hlasov, ale bol v hlasovaní zamietnutý:

Pozmeňovací návrh 15 (predložil Lech PILAWSKI)

Bod 1.15**Doplniť:**

„dôrazne nabáda Komisiu, aby do ohláseného ‚európskeho piliera sociálnych práv‘ začlenila zásady pre efektívnejšie a spoľahlivejšie sociálne normy a systémy a aby boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu tvoril jeden z hlavných prvkov tohto piliera. Európska komisia by mala pri navrhovaní opatrení v rámci ‚európskeho piliera sociálnych práv‘ zohľadňovať odlišnú úroveň sociálno-hospodárskeho rozvoja jednotlivých členských štátov a mala by venovať pozornosť možným dôsledkom – najmä tým, ktoré vyplývajú zo zvýšenia sociálnych noriem – na mieru zamestnanosti, ako aj na mieru rizika chudoby a sociálneho vylúčenia v týchto krajinách.“

Pozmeňovací návrh bol predložený na hlasovanie a zamietnutý v pomere 59 hlasov za, 131 hlasov proti, pričom 13 členov sa hlasovania zdržalo.

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

514. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 17. A 18. FEBRUÁRA 2016

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov

[COM(2015) 468 final]

(2016/C 133/04)

Spravodajca: Daniel MAREELS

Európska komisia sa 30. septembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov

[COM(2015) 468 final].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza zo 17. februára 2016) prijal 179 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Keďže hospodárska obnova v Európe je aj naďalej pomalá a slabá a úroveň investícií nízka, je na **zdravé a stabilné hospodárske oživenie v jednotnejšom prostredí** potrebné nasadiť podľa možnosti všetky prostriedky. EHSV sa domnieva, že únia kapitálových trhov môže v tejto súvislosti pomôcť, a preto víta **Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov**.

1.2. Výbor **podporuje ciele** akčného plánu. Únia kapitálových trhov musí pomôcť **zmobilizovať kapitál** v Európe a **nasmerovať ho do všetkých podnikov, infraštruktúry** a udržateľných dlhodobých projektov. **Investori** musia dostať **viacej možností**, a pritom byť lepšie chránení.

1.3. **Rozšírenie a diverzifikácia zdrojov financovania** sú kľúčovým prvkom tak na získanie väčšieho objemu investícií a dosiahnutie rastu, ako aj na vytváranie pracovných miest. K rozšíreniu a diverzifikácii musí dôjsť na **jednotnom kapitálovom trhu**. Podľa názoru výboru musí byť v popredí maximálna harmonizácia a jednotnosť pravidiel. Z tohto dôvodu je potrebné, aby všetky členské štáty rovnakým spôsobom zaviedli, uplatňovali a monitorovali rôzne opatrenia akčného plánu.

1.4. Podľa výboru bude **úspech únie kapitálových trhov** závisieť od spojenia toho najlepšieho z dnešného stavu s maximom nových príležitostí. V popredí musí byť jednoduchý, primeraný a diverzifikovaný prístup k financovaniu, rovnomernejšie umiestňovanie kapitálu a nižšie kapitálové náklady. Nevyhnutné sú záruky týkajúce sa medzinárodnej konkurencieschopnosti a príťažlivosti.

1.5. Vo financovaní hospodárstva bude podstatnú úlohu naďalej zohrávať **bankové financovanie**. Banky musia zohrávať dôležitú úlohu nielen ako poskytovatelia úverov, ale aj ako sprostredkovatelia na kapitálových trhoch. Podľa názoru výboru treba ďalej skúmať určité nové trhy, okrem iného s problémovými úvermi, pretože môžu prispievať k pribúdaniu úverových možností, hlavne pre malé a stredné podniky (MSP).

1.6. **Výboru veľmi leží na srdci financovanie MSP**, hlavne mikropodnikov a malých podnikov, ktoré sú hnacou silou európskeho hospodárstva a majú veľký význam z hľadiska pracovných príležitostí. Výbor má tiež vážne pochybnosti, pokiaľ ide o relevantnosť a efektívnosť únie kapitálových trhov pre MSP.

1.6.1. Pre mikropodniky a malé podniky je prístup na kapitálové trhy spravidla príliš zložitý. Musia však **mať možnosť vybrať si také zdroje financovania, ktoré sú pre ne najvhodnejšie**. Preto sa treba postarať o čo najväčšie spektrum štruktúr a možností financovania a čo najširšiu možnú diverzifikáciu finančného ekosystému.

1.6.2. Pokiaľ ide o tradičné bankové financovanie, ktoré treba naďalej podporovať, konkrétne v oblasti záruk, treba tiež skonštatovať, že je ovplyvnené národnými osobitosťami. Únia kapitálových trhov nesmie spochybňovať osvedčené štruktúry. Aby sa neohrozilo regionálne poskytovanie úverov malým a stredným podnikom, musia sa v budúcnosti pri regulácii finančných trhov lepšie zohľadňovať národné osobitosti.

1.6.3. Okrem toho treba preskúmať všetky užitočné alternatívy a tam, kde sa to dá, vyvinúť iné možnosti, ako Junckerov plán. Môže sa tiež ďalej posilniť úloha EIB, pokiaľ ide o nástroje na financovanie hospodárstva (o. i. systémy záruk atď.)⁽¹⁾. Návrh systému sekuritizácií STS je takisto krokom správnym smerom⁽²⁾.

1.6.4. **Ostatné MSP** musia mať zabezpečený prístup na kapitálový trh účinným spôsobom, rovnako ako všetky podniky. Financovanie musí byť lacnejšie a s nižšími nákladmi. Musí sa odstrániť terajší prevažujúci **informačný deficit** a nový rámec sa musí urobiť tak, aby bol **vhodnejší pre MSP**. Pritom môže byť vhodné inšpirovať sa doterajšími osvedčenými postupmi.

1.7. Cieľom únie kapitálových trhov musí byť podľa názoru výboru **ekonomická a finančná stabilita v EÚ**. Rozšírenie a diverzifikácia zdrojov v rámci jednotného trhu prispeje k zdravej diverzifikácii rizika a je potrebné, aby sa európske ekonomiky stali stabilnejšími a odolnejšími voči otrasom.

1.8. Vhodný **regulačný rámec a rámec dohľadu** musí podľa názoru výboru dať všetky možnosti na rozvoj silných stránok kapitálových trhov a zvládať všetky ich slabé stránky, napríklad podstupovanie nadmerného alebo neprimeraného rizika. Nový systém musí byť odolný voči nepriaznivému vplyvu prípadných nových kríz. To tiež predpokladá väčšiu konvergenciu a spoluprácu v oblasti mikro- a makroprudenciálneho dohľadu, tak na európskej, ako aj na národnej úrovni.

1.9. Tento rámec sa musí zamerať aj na **tieňové bankovníctvo** a musí sa zamedziť riziku regulatórnej arbitráže. Okrem toho je dôležité, aby všetci poskytovatelia porovnateľných finančných produktov na trhoch mali rovnaké podmienky činnosti, a zásada „rovnaké riziko, rovnaké pravidlá“ musí platiť všeobecne.

⁽¹⁾ Pozri v tejto súvislosti aj prácu EHSV na tému *Priemysel EÚ a menová politika – úloha EIB*, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>.

⁽²⁾ Komisiou predložený *Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá sekuritizácie a vytvára sa európsky rámec pre jednoduchú, transparentnú a štandardizovanú sekuritizáciu a ktorým sa menia smernice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EÚ a nariadenia (ES) č. 1060/2009 a (EÚ) č. 648/2012, a návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti*. Pozri aj Ú. v. EÚ C 82, 3.3.2016, s. 1.

1.10. Kapitálové trhy ponúkajú pre **investorov na kapitálových trhoch** aj nové príležitosti. Výbor to považuje za pozitívum za predpokladu, že sa vytvorí vhodný rámec, ktorý by ich lepšie chránil. Preto je vhodné ďalšie zjednodušenie, transparentnosť a porovnateľnosť finančných nástrojov a takisto informácií, čo môže okrem toho prospieť aj podnikom, ktoré hľadajú financovanie. Rovnako má zmysel vynakladať väčšie úsilie v oblasti finančného vzdelávania. Rovnako má zmysel vynakladať väčšie úsilie v oblasti finančného vzdelávania.

1.11. Pokiaľ ide o **vykonávanie akčného plánu**, výbor sa zasadzuje za prístup „zdola nahor“ a „krok za krokom“, ale zároveň považuje za potrebné bezodkladne ďalej pracovať a využiť pritom nadšenie a podporu, ktoré vyvolala zelená kniha. EHSV zdôrazňuje, že vytvorenie únie kapitálových trhov je prevratný projekt, pri ktorom bude všetko závisieť od podrobností a záruk. Okrem toho zjednodušenie prístupu pri obstarávaní úverov určite nie je problémom vo všetkých členských štátoch a zjednodušenie na strane ponuky nemôže nikdy vyriešiť problém na strane dopytu. Musíme si preto dávať pozor, aby sme úniu kapitálových trhov nepovažovali za riešenie všetkých problémov v EÚ.

1.12. Teraz je naozaj veľmi dôležité sústrediť sa na ciele a pravidelne zaznamenávať pokrok. Výbor sa **obáva, že potrvá dlho, kým sa dosiahne konečný výsledok**, a to nielen z dôvodu veľkého počtu kľúčových prvkov plánu, ale aj preto, že rozdiely medzi jednotlivými krajinami len tak hneď nezmiznú. Výbor je za **pravidelné priebežné hodnotenia**, pri ktorých bude rád spolupracovať.

2. Súvislosti

2.1. Na splnenie svojich absolútnych priorít, teda rastu, zamestnanosti a investícií, vypracovala Junckerova Komisia od svojho nástupu do funkcie *Investičný plán pre Európu*. Obsahuje tri zámery, medzi ktorými je aj zámer „vytvárať priaznivé investičné prostredie“⁽³⁾. Postupné vytvorenie únie kapitálových trhov je popri vytvorení digitálneho jednotného trhu a energetickej únie jedným z najdôležitejších cieľov spomenutého tretieho zámeru.

2.1.1. Koncom septembra 2015 Komisia po rozsiahlej verejnej konzultácii prostredníctvom zelenej knihy, do ktorej sa okrem iných zapojil aj EHSV⁽⁴⁾, predložila svoj *Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov*⁽⁵⁾. Týmto akčným plánom sa stanovujú kľúčové prvky na zavedenie dobre fungujúcej a integrovanej únie kapitálových trhov zahŕňajúcej všetky členské štáty, a to do roku 2019.

2.1.2. Týchto 33 kľúčových prvkov, ktoré budú postupne zverejnené, sa týka najmä týchto oblastí a otázok⁽⁶⁾:

- financovanie inovácie, nových podnikov a nekótovaných spoločností,
- uľahčenie vstupu spoločností na verejné trhy a možností spoločností získavať na nich kapitál,
- dlhodobé, infraštruktúrne a udržateľné investície,
- podpora retailových a inštitucionálnych investícií,
- maximálne využitie bankových kapacít na podporu širšieho hospodárstva,
- uľahčenie cezhraničných investícií.

2.1.3. Podľa akčného plánu prispieva každý z týchto kľúčových prvkov k realizácii stanovených cieľov, ale popritom bude dôležitý aj ich kumulatívny účinok.

⁽³⁾ Pozri internetovú stránku Európskej komisie http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_sk.htm.

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Zelená kniha – vytváranie únie kapitálových trhov*, (Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 64).

⁽⁵⁾ *Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov*, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2015) 468 final. Pozri <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX%3A52015DC0468>.

⁽⁶⁾ Podrobnejšie pozri prílohu I Akčného plánu na vybudovanie únie kapitálových trhov.

2.2. Pri načrtnutej únii kapitálových trhov ide o dosiahnutie viacerých cieľov, pričom ide o dosiahnutie väčšieho prepojenia medzi úsporami a rastom.

2.2.1. Únia kapitálových trhov má prisúdiť väčšiu úlohu finančným trhom, a tým rozšíriť zdroje financovania v Európe aj na iné zdroje než len bankové financovanie. Ide teda o diverzifikáciu zdrojov financovania hospodárstva využitím aj nebankového financovania. Únia kapitálových trhov musí pomôcť zmobilizovať kapitál v Európe a nasmerovať ho do všetkých podnikov, infraštruktúry a udržateľných dlhodobých projektov.

2.2.2. Jej zámerom je prehĺbiť jednotný trh s finančnými službami. Vybudovanie únie kapitálových trhov povedie k väčšej a intenzívnejšej finančnej integrácii a zintenzívni hospodársku súťaž. Kapitálové trhy budú využívať výhodu veľkosti jednotného trhu, a zároveň sa stanú likvidnejšími a konkurencieschopnejšími.

2.2.2.1. Táto únia má prispieť k rastu a finančnej stabilite. Sprístupnením financovania pre podniky bude podporovať rast a vytváranie pracovných miest. Diverzifikácia rizík zabezpečí väčšiu stabilitu systému.

2.2.3. Občania a spotrebitelia z toho môžu mať takisto významné výhody, okrem iného vďaka dodatočným investičným príležitostiam, ktoré vzniknú.

3. Pripomienky a komentáre

3.1. Spustenie akčného plánu treba prijať kladne. Jednak tento akčný plán prichádza len niečo vyše pol roka po zelenej knihe, ale ešte dôležitejšie je, že prioritou je vynaložiť čo najväčšie úsilie na rozprúdenie hospodárstva rozšírením a zlepšením jeho financovania, a teda poskytnúť nové impulzy v prospech rastu a slušných pracovných miest.

3.2. Výbor podporuje ciele akčného plánu a jeho prioritné oblasti činnosti:

- zabezpečiť európskym podnikom a hlavne MSP viac možností financovania. Únia kapitálových trhov musí pre podniky rozšíriť možnosti financovania, ktoré musia byť dostupné všade, pre všetkých podnikateľov a na všetkých úrovniach „rebríčka financovania“,
- vytvoriť vhodné regulačné prostredie na dlhodobé a udržateľné investície a financovanie výstavby infraštruktúry v Európe,
- viac investícií a vytvorenie viacerých možností výberu pre drobných a inštitucionálnych investorov, a to v prispôsobenom rámci na ochranu investorov,
- zvýšiť schopnosť bánk poskytovať úvery, vrátane primeraného oživenia sekuritizačných operácií a trhov, čo im musí umožniť vyčleňovať viac finančných prostriedkov pre MSP,
- podrobne posúdiť kumulatívny účinok a súlad finančných právnych predpisov prijímaných v reakcii na finančnú krízu vzhľadom na financovanie reálnej ekonomiky,
- odstrániť cezhraničné bariéry pre všetkých 28 členských štátov a podporiť rozvoj kapitálových trhov, okrem iného odstránením niekoľkých existujúcich fiškálnych a iných prekážok.

Dôležité je nielen to, že sú do jedného plánu sústredené rôzne činnosti potrebné na vybudovanie únie kapitálových trhov, ale aj to, že jestvuje jasná vôľa na diskusiu, a tiež ochota odstrániť prekážky, ktoré bránia ďalšiemu rozvoju európskeho finančného systému.

3.3. Snaha o diverzifikáciu zdrojov financovania nesmie ísť na úkor bankového systému. Bankové aj trhové financovanie sú rovnako dôležité a treba ich chápať ako vzájomne sa dopĺňajúce prvky. Banky majú okrem toho aj úlohu sprostredkovateľa na kapitálových trhoch.

3.3.1. Prioritou oblasťou akčného plánu je zvýšenie schopnosti bánk požičať peniaze hospodárstvu. „Nesplácané úvery“⁽⁷⁾ sú naďalej zdrojom obáv v EÚ a blokujú kapitál, ktorý by sa inak mohol použiť na poskytnutie ďalších úverov. Výbor sa domnieva, že Komisia by mala podniknúť opatrenia na uvoľnenie kapacity v súvahách bánk podporovaním sekuritizácie nesplácaných úverov a vytváraním trhov so „znehodnotenými aktívami“. Bankové úvery by sa mohli sprístupniť v prípade, že sa vytvoria intenzívne a transparentné trhy s „bankovými dlhmi podnikov v ťažkostiach“, alebo že sa oživia už existujúce.

3.4. Intenzívne, likvidné a účinné kapitálové trhy môžu byť prínosom pre všetky subjekty a aktérov na týchto trhoch.

3.4.1. Finančné trhy tak vďaka väčšej hospodárskej súťaži investorov môžu zlepšiť dostupnosť finančných prostriedkov pre spoločnosti, ktoré hľadajú financovanie, a vytvoríť im lepšie podmienky, a teda dosiahnuť nižšie kapitálové náklady. Financovanie tiež zostane lepšie zabezpečené v ťažkých časoch, keďže kapitálové trhy môžu spravidla lepšie reagovať na neisté prostredie a rizikovejšie projekty.

3.4.2. Trhy so štátnymi obligáciami sú veľmi dôležité, pokiaľ ide o odhad rôznych rizík. Kapitálový trh si preto vyžaduje integráciu takýchto trhov. Prispieva to aj ku konvergencii kapitálových nákladov súkromných emitentov. Vhodné opatrenia v tejto oblasti sú preto vítané.

3.4.3. Vytvorenie únie kapitálových trhov bude úspešné len vtedy, ak budú spomenuté prvky dostatočne spoľahlivé a dôveryhodné. Je dôležité vziať do úvahy osobitosti existujúceho prostredia v oblasti financovania a zároveň vytvoríť dostatočné množstvo nových príležitostí a možností financovania. Výsledok musí ponúknuť aj záruky, pokiaľ ide o medzinárodnú konkurencieschopnosť a príťažlivosť.

3.4.4. Veľké výzvy nás čakajú najmä pokiaľ ide o MSP. Vyvstáva otázka, ako sa k nim peniaze dostanú. Pre MSP bude náročnou úlohou získať prístup na kapitálové trhy a k možnostiam a nástrojom financovania, a tiež vhodne ich využiť. Často budú musieť bojovať aj s „informačným deficitom“, ktorý im to celé neľahčuje⁽⁸⁾. Preto bude dôležité overiť vhodnosť nového rámca pre MSP.

3.4.5. Podniky a MSP, a najmä mikropodniky, pre ktoré kapitálové trhy nie sú prístupné, musia mať možnosť vybrať si kedykoľvek počas svojho jestvovania na financovanie tie nástroje, ktoré sú pre ne najvhodnejšie. Pre mikropodniky a malé podniky je preto dôležité dosiahnuť čo najväčšiu diverzifikáciu finančného ekosystému, aby mali k dispozícii čo najväčší výber štruktúr a možností financovania, okrem iného aj leasing. Treba preskúmať všetky alternatívy. Riešenia treba hľadať nielen v bankovom alebo trhovom financovaní, ale aj mimo nich. Junckerov plán je v tom už dobrým začiatkom. Okrem toho by bolo vhodné snažiť sa o aktívnejšiu úlohu EIB v tejto oblasti (priamo alebo nepriamo, napr. systémy záruk).

3.4.6. Pre investorov majú vzniknúť dodatočné investičné príležitosti. Väčšia ponuka finančných produktov im má umožniť venovať väčšiu pozornosť svojim investičným cieľom, zabezpečiť diverzifikáciu rizík a ich manažment, ako aj zlepšiť svoj profil rizík a výnosov.

3.4.7. Investori majú nárok na primeranú ochranu. Upravený rámec ochrany je preto rovnako potrebný ako iné opatrenia, napríklad opatrenia finančného vzdelávania a väčšia informovanosť. Pokiaľ ide o základy, môže sa pracovať na výraznejšom zjednodušení, transparentnosti a lepšej porovnateľnosti finančných nástrojov, ktoré sú na trhoch, čo tiež môže byť prínosom pre každého, kto hľadá finančné prostriedky.

⁽⁷⁾ Po anglicky non-performing loans (NPLs).

⁽⁸⁾ Informačná správa EHSV na tému *Prístup k financovaniu pre MSP a podniky so strednou kapitalizáciou v období rokov 2014 – 2020: príležitosti a výzvy*, EESC-2014-06006-00-00-RI-TRA z 1. júla 2015.

3.5. Aby sa skutočne dosiahol jednotný trh, treba nielen odstrániť jestvujúce cezhraničné prekážky a prekonať súčasnú roztrieštenosť, ale aj zabrániť vytváraniu nových prekážok. Výbor sa domnieva, že v popredí musí byť maximálna harmonizácia a jednotnosť pravidiel, pričom osobitná pozornosť sa bude musieť venovať výberu používaných nástrojov. Z tohto dôvodu je potrebné, aby všetky členské štáty rovnakým spôsobom zaviedli, uplatňovali a monitorovali rôzne opatrenia akčného plánu.

3.6. Únia kapitálových trhov musí upevniť európske ekonomiky a urobiť ich odolnejšími voči otrasom. Ide tu o hospodársku a finančnú stabilitu v EÚ. Preto je nevyhnutný vhodný regulačný rámec. Silné stránky únie kapitálových trhov, ako je zdravé rozdelenie rizík a ich diverzifikácia, sa v tomto rámci musia vhodne rozvíjať a slabé stránky sa musia dôrazne potláčať. Celý finančný systém musí byť odolnejší voči prípadným novým krízam. Ak k novým krízam dôjde, treba, aby sa ich následky rýchlejšie a vhodnejšie odstránili.

3.7. S ohľadom na riziká, ktoré môžu vzniknúť, ako aj na ekonomickú a finančnú stabilitu, treba tiež zabezpečiť primeraný národný a celoeurópsky mikro- a makroprudenciálny dohľad nad príslušnými segmentmi kapitálových trhov. Nové nástroje financovania by sa mali riadiť zásadou „rovnaké riziko, rovnaké pravidlá“.

3.8. Treba riešiť problematiku takzvaného tieňového bankovníctva. Výbor už v minulosti žiadal, aby sa tento systém začlenil do právnych predpisov⁽⁹⁾, a uviedol, že treba predísť riziku regulačnej arbitráže⁽¹⁰⁾. Výbor zastáva názor, že by v skutočnosti nemali existovať žiadne „činnosti tieňového bankovníctva“, inak povedané, tieňové banky by mali dodržiavať tie isté pravidlá a prudenciálne predpisy ako iné finančné inštitúcie⁽¹¹⁾. Podľa názoru výboru zároveň treba uznať, že tieňové bankovníctvo je doplňujúcim alternatívnym zdrojom financovania, ktorý môže byť užitočný pre reálnu ekonomiku⁽¹²⁾.

3.9. Pokiaľ ide o realizáciu akčného plánu, môžeme privítať prístup „zdola nahor“ a prístup „krok za krokom“, pretože umožňujú vhodne poskytovať podporu na základe vstupov od účastníkov trhu, určovať priority a pracovať s kombináciou krátkodobých a dlhodobých iniciatív a opatrení.

3.10. Teraz je dôležité ďalej budovať na podnetoch a širokej podpore, ktorú má únia kapitálových trhov vďaka verejnej konzultácii o zelenej knihe, a rýchlo dosiahnuť konkrétne výsledky.

3.11. V nadchádzajúcom období bude naozaj veľmi dôležité stále sa sústreďovať na ciele a pravidelne zaznamenávať pokrok. Je dôležité, aby sa konkrétne a pozitívne výsledky dosiahli vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahuje akčný plán. V tejto súvislosti je vítaný zámer Komisie pravidelne podávať správy o pokroku akčného plánu a v roku 2017 vypracovať celkové hodnotenie, keďže teraz možno budú nevyhnutné dodatočné opatrenia a úpravy časového plánu.

3.12. Môžu vzniknúť otázky, či je plán vytvoriť úniu kapitálových trhov do roku 2019 realistický a uskutočniteľný. Stále je potrebné vykonať veľa práce a sú obavy, že existujúce veľké rozdiely medzi členskými štátmi nebude možné len tak ľahko odstrániť a len tak ľahko nezaniknú. Rôzne prvky akčného plánu môžu byť dobrým základom, ale pokiaľ ide o úspech alebo neúspech únie kapitálových trhov, rozhodujúci bude samotný trh.

V Bruseli 17. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému *Po prekonaní krízy: nový finančný systém pre vnútorný trh*, (Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 38), bod 2.7.2.1.

⁽¹⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Zelená kniha – Tieňové bankovníctvo*, (Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 39), bod 1.4.

⁽¹¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Zelená kniha – Tieňové bankovníctvo*, (Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 39), bod 1.5.

⁽¹²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Tieňové bankovníctvo – reakcia na nové zdroje rizík vo finančnom sektore*, (Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 55), bod 1.10.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o trvanie povinnosti uplatňovať minimálnu štandardnú sadzbu“

[COM(2015) 646 final — 2015/0296 (CNS)]

(2016/C 133/05)

Hlavný spravodajca: Daniel MAREELS

Rada sa 14. januára 2016 rozhodla podľa článku 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o trvanie povinnosti uplatňovať minimálnu štandardnú sadzbu

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]

Predsedníctvo výboru poverilo 19. januára 2016 vypracovaním tohto stanoviska sekciu pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Daniel Mareels rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza zo 17. februára 2016) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 175 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Výbor schvaľuje navrhovanú smernicu, ktorou sa predlžuje platnosť minimálnej štandardnej sadzby DPH. Minimálna sadzba zostane na rovnakej úrovni ako v predchádzajúcich obdobiach, t. j. 15 %, a predĺži sa o dva roky počnúc rokom 2016.

1.2. Prechodné opatrenia týkajúce sa DPH boli zavedené už dávno. V tejto súvislosti je teda žiaduce stanoviť takúto minimálnu sadzbu v záujme riadneho fungovania vnútorného trhu: ak by minimálna sadzba stanovená nebola, hrozilo by narušenie a deformácia trhu, ako aj intenzívnejšia hospodárska súťaž medzi členskými štátmi.

1.3. Stanovenie minimálnej sadzby na jasne stanovené obdobie okrem toho zároveň pomôže zabezpečiť väčšiu jasnosť a právnu istotu, z ktorej budú mať prospech všetky zúčastnené strany.

1.4. Keď bolo toto opatrenie v roku 2010 predĺžené po piaty raz, výbor vyjadril nádej, že toto predĺženie bude už skutočne posledné. Toto nové predĺženie na kratšie obdobie sa môže považovať za krok správnym smerom, avšak podľa názoru výboru to nemení skutočnosť, že treba vynaložiť väčšie úsilie na odklon od súčasného prechodného systému, ktorý bol zavedený už pred vyše 20 rokmi, a smerovať ku konečnému systému DPH prispôbenému európskemu vnútornému trhu.

1.5. EHSV opakovane zdôrazňuje potrebu dospieť k jednoduchému a harmonizovanému systému nepriameho zdanenia, ktorý by zredukoval administratívnu záťaž, priniesol očividné výhody pre podniky a občanov, garantoval spravodlivé zdanenie a istý zisk pre verejné financie, znížil riziko daňových podvodov a pomohol dobudovať a ďalej rozvíjať vnútorný trh.

1.6. EHSV víta rozhodnutie Komisie zverejniť v marci 2016 akčný plán o budúcnosti DPH. Podľa názoru výboru je dôležité podporovať potrebné kontinuálne hospodárske oživenie a rast všetkými možnými prostriedkami a prispôbený režim DPH medzi ne patrí.

2. Súvislosti

2.1. S cieľom vytvorenia vnútorného trhu bolo na začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia vynaložené úsilie, aby sa dospelo ku konečnému systému DPH, ale chýbajúci konsenzu medzi členskými štátmi spôsobil, že bolo možné zaviesť len prechodné opatrenie.

2.2. V tejto súvislosti bola so zreteľom na sadzby DPH prijatá smernica 92/77/EHS. V uvedenej smernici sa zaviedol systém minimálnych sadzieb a stanovilo sa, že od 1. januára 1993 do 31. decembra 1996 nesmie byť štandardná sadzba v žiadnom členskom štáte nižšia ako 15 %. Toto ustanovenie bolo odvtedy päťkrát predĺžené a bolo platné do 31. decembra 2015.

2.3. Súčasný návrh, ktorý bol zjavne predložený dosť neskoro, predlžuje uplatňovanie minimálnej sadzby vo výške 15 %, ale len na dva roky. Dôvodom je, že Komisia na jar 2016 uverejní akčný plán s cieľom prejsť na jednoduchší a účinnejší konečný systém DPH, ktorý bude odolnejší voči podvodom a prispôsobený jednotnému trhu. Počas tohto obdobia môžu prebiehať rozsiahlejšie diskusie o sadzbách DPH.

V Bruseli 17. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie o príprave Integrovaného strategického plánu pre energetické technológie (SET) — Urýchlenie transformácie európskeho energetického systému“

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Spravodajca: Mihai MANOLIU

Európska komisia sa 15. júla 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Oznámenie Komisie o príprave Integrovaného strategického plánu pre energetické technológie (SET) – Urýchlenie transformácie európskeho energetického systému“

[C(2015) 6317 final].

Sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 2. februára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza zo 17. februára) prijal 172 hlasmi za, pričom 6 členov hlasovalo proti a 9 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV opakovane potvrdzuje svoj pevný záväzok podporovať energetickú úniu (doložka o solidarite, prenos energie ako ekvivalent piatej slobody, energetická účinnosť na prvom mieste, prechod na udržateľnú spoločnosť produkujúcu nízke emisie CO₂) a európsky energetický dialóg, pričom presadzuje čo najúčinnejšie uplatňovanie plánu SET.

1.2. Táto ambícia sa môže zrealizovať prostredníctvom spoločného a koherentného prístupu a prostredníctvom spolupráce medzi aktérmi zapojenými do energetickej politiky, ako aj koordinácie programov v oblasti výskumu a inovácie, pričom je potrebné podporiť čo najrýchlejšie uvádzanie technológií udržateľného a ekologického získavania energie na trh.

1.3. EHSV sa domnieva, že najdôležitejšou úlohou je vedecko-technický vývoj technológií a inovácií, ako aj podpora faktorov, ktoré podnecujú nové myšlienky a koncepcie obsiahnuté v **Európskom strategickom pláne pre energetické technológie (SET), ktorý je potrebný pre urýchlenie transformácie európskeho energetického systému.**

1.4. Musia však byť doplnené o mandát, o ktorom treba viesť diskusie so zainteresovanými stranami, o opatrenia týkajúce sa účasti na integrovanom pláne, ako aj o akčný plán pre investície využívajúce zdroje EÚ, ako aj vnútroštátne, regionálne a súkromné zdroje, prostredníctvom Európskej aliancie pre energetický výskum (EERA) a Európskych priemyselných iniciatív (EII) v snahe podporiť dosiahnutie cieľov.

1.5. EHSV sa domnieva, že v nasledujúcich rokoch bude urýchlenie transformácie európskeho energetického systému rozhodujúcou výzvou pre Európu so zreteľom na boj proti zmene klímy, v záujme zvýšenia konkurencieschopnosti a hospodárskej príťažlivosti Európy, ako aj v snahe zaručiť bezpečnosť zásobovania spotrebiteľov (veľkých alebo malých) za dostupné ceny (stanovené transparentným spôsobom).

1.6. Nová energetická politika musí byť podľa EHSV založená na rozvoji kľúčových odvetví (vymedzených na základe dialógu a spolupráce) v oblasti výskumu a inovácií, ako aj na odbornej príprave pracovníkov, ktorí budú nové technológie používať.

1.7. EHSV sa domnieva, že na to, aby sa mohli splniť očakávania Európanov, je nevyhnutné zaujať k energetike koherentný a holistický prístup prostredníctvom spolupráce medzi štátmi a dobre fungujúceho vnútorného trhu s energiou. Potrebné sú rozsiahle investície do technologického výskumu a infraštruktúry a investori potrebujú predvídateľný a realizovateľný politický rámec, ktorý bude vymedzený na základe presnej analýzy rozvojových priorít, možností udržateľného a dostupného financovania, konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a v neposlednom rade na základe želaní občanov.

1.8. Plán SET musí byť konkrétny a ukotvený v európskej realite. EHSV zastáva názor, že ak nové energetické technológie spôsobujú zvýšenie konečných cien týkajúcich sa energie a ak politické rozhodnutia majú za následok zvýšenie cien energie, občania oprávnené očakávajú, že sa prijímú nápravné opatrenia. Zapojenie spotrebiteľov musí byť konkrétne a trvalé, a proti energetickej chudobe sa musí bojovať prostredníctvom opatrení v oblasti sociálnej politiky a prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

1.9. Európske skúsenosti ukázali, že presadzovanie technológií na výrobu energie s nízkymi emisiami CO₂ bez zohľadnenia nákladov a vyspelosti technológií neprináša presvedčivé výsledky, ale naopak, spôsobuje, že vnútornému trhu s energiou hrozí kolaps.

1.10. EHSV sa domnieva, že technológie na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov môžu ponúknuť významné možnosti a riešenia, ktoré by sa mali podporovať prostredníctvom ukázkových projektov, ako aj šírením úspešných príkladov. Treba však mať na zreteli aj iné technológie s nízkymi emisiami CO₂: ekologické uhoľné technológie, skladovanie energie (vrátane elektrickej energie), prispôsobenie spotreby dopytu, využívanie uhlíka a vodíka, kombinovaná výroba tepla a elektriny a klimatizácia v mestách, jadrové štiepenie a fúzia.

1.11. EHSV taktiež opätovne žiada, aby sa v celej Európe inicioval verejný dialóg o energetickej otázke (európsky dialóg o energetike) s tým cieľom, aby si občania a celá občianska spoločnosť osvojili transformáciu energetiky a boli ochotní hradiť náklady na rôzne technológie, ako aj náklady vyplývajúce z politických rozhodnutí prijatých na základe realizovaných výskumov. Dialóg musí prebiehať na všetkých úrovniach riadenia. Za posledných desať rokov sa európska úroveň v čoraz väčšej miere zameriavala na ciele EÚ znížiť mieru emisií skleníkových plynov, pričom uplatňovanie tejto politiky je v právomoci členských štátov. Táto skutočnosť viedla k nekoherentnosti vnútroštátnych politík.

1.12. EHSV sa domnieva, že je potrebné ísť ďalej cestou integrácie vnútorného trhu prostredníctvom rozvíjania európskeho prístupu v oblasti dodávok energie a vytvárania skutočnej solidarity. Medzistupeň predstavuje vznik regionálnej úrovne, ktorá je potrebná na posilnenie spolupráce v tejto oblasti a ktorá by mala byť pružná a schopná podporovať inováčné riešenia, pokiaľ ide o optimalizáciu výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov koordinovanej v reálnom čase.

1.13. EHSV sa domnieva, že treba prijať opatrenia na integráciu rôznych spôsobov výroby energie (vrátane tých, ktoré vychádzajú z technologického výskumu) do trhov s energiou, ako aj opatrenia týkajúce sa riešenia otázok, ktoré súvisia s pripojením k sieťam, ich rovnováhou a zaťažením.

1.14. EHSV podporuje intenzívnejšie investície a uskutočňovanie výskumu a vývoja v oblasti uskladňovania a lepšiu európsku súčinnosť v tejto oblasti v záujme toho, aby sa znížili náklady na transformáciu energetiky, zaistila sa bezpečnosť dodávok energie (prepojenie európskych energetických sietí) a aby sa európske hospodárstvo stalo konkurencieschopnejším.

1.15. EHSV v tejto súvislosti poukazuje na význam plynu v energetickom mixe a jeho dôležitosť z hľadiska energetickej bezpečnosti pre občanov. EHSV žiada, aby sa povzbudzovalo skladovanie v záujme toho, aby členské štáty disponovali spoločnými zásobami. Taktiež treba využiť veľký potenciál na zlepšenie energetickej účinnosti v budovách a v doprave.

1.16. EHSV si myslí, že posilnením financovania výskumu a inovácie sa môže stimulovať hospodársky rast a tvorba nových pracovných miest v EÚ. Koherentnosť trhu s energiou sa môže zabezpečiť prostredníctvom nového riadenia v oblasti energetiky (na základe národných plánov), pričom európsky dialóg je pre to nevyhnutným predpokladom.

1.17. Výbor sa domnieva, že plán SET prispeje k lepšej koordinácii a novému riadeniu európskeho energetického systému, pričom však treba zabrániť duplicitě, ku ktorej v minulosti dochádzalo, a zabezpečiť, aby sa zakladal na reálnych a transparentných údajoch. Tento plán posilní základné európske prvky, ako sú metóda Spoločenstva, európska demokracia v praxi, hospodárska súťaž, spolupráca a solidarita, Európa v celosvetovom riadení.

1.18. EHSV poukazuje na dôsledky plánu SET z hľadiska ich vplyvu na občanov, najmä v oblasti pracovných miest a potrebnej kvalifikácie. V tejto súvislosti treba zohľadniť aj otázky týkajúce sa autorských práv.

2. Kontext stanoviska

2.1. Členské štáty EÚ majú k dispozícii rozdielne zdroje energie a infraštruktúru, spoločným cieľom je však dekarbonizácia energetického odvetvia. Diskusie o transformácii energetiky sa musia týkať týchto otázok: noví aktéri a nové obchodné modely v oblasti ropy, plynu a elektrickej energie, dynamika politického prostredia a vplyvy v oblasti investícií, regulácia trhov s energiami, vplyv technologickej inovácie na energetické systémy, demontáž starých tradičných zásobníkov energie, výzvy a možnosti vyplývajúce z nového modelu riadenia v rámci energetického priemyslu.

2.2. Ide o naliehavý problém. EÚ zažíva v súčasnosti mimoriadne veľké zmeny v oblasti energie a európska ekonomika a zraniteľní spotrebiteľia čelia zvyšujúcemu sa riziku v súvislosti s nespoľahlivým zásobovaním a vysokými cenami energie.

2.3. EHSV má v úmysle podporiť spoločnú európsku energetickú politiku, ktorá bude schopná zaistiť bezpečnosť dodávok energie, technologické priekopníctvo v oblasti integrácie na trh s energiou vyrobenou z obnoviteľných zdrojov, energetickú účinnosť, znižovanie spotreby, rozvoj infraštruktúry, náklady riadne zohľadnené v cene pre konečného spotrebiteľa a v neposlednom rade všeobecné náklady na príslušný energetický mix, ako aj finančné prostriedky (verejné alebo súkromné) určené na pokrytie týchto nákladov.

2.4. Výbor sa v tejto súvislosti zameria na prostriedky poskytnuté z EIB, programu transeurópskych energetických sietí, európskeho plánu na oživenie hospodárstva, Európskeho fondu 2020 pre energetiku, zmenu klímy a infraštruktúru (fond Marguerite), ako aj na prostriedky poskytnuté prostredníctvom nástrojov predvstupovej pomoci, nástroja európskeho susedstva a partnerstva, rámcového programu pre výskum a technický rozvoj.

2.5. Plán SET je kľúčovým prostriedkom na dosiahnutie ambiciózneho energetického bezpečnosti. Toto sa dá dosiahnuť len pomocou rozsiahlej diskusie s európskymi občanmi, pričom EHSV môže zohrávať úlohu katalyzátora tohto dialógu. EHSV sa domnieva, že zásadný význam má zapájanie občanov (pozri návrh EHSV o európskom dokumente o úspore energie) do riešenia otázok týkajúcich transformácie energetiky, pričom konkrétnu možnosť predstavuje fórum (organizovanej občianskej spoločnosti, ktoré posilňuje európsky energetický dialóg.

2.6. Výbor zastáva názor, že v súvislosti s otázkami transformácie energetiky je nevyhnutné zohľadniť a posúdiť konkurencieschopnosť, vplyvy na zamestnanosť a sociálne zabezpečenie. Regionálne trhy majú potenciál preklenúť nedostatočnú dôveru, keďže konkrétne energetické politiky sa nemôžu realizovať bez dôvery a vzdelávania.

2.7. EHSV sa domnieva, že financovanie plánu SET z rozpočtu Komisie a členských štátov pre výskum a rozvoj je nedostatočné. Preto je dôležité využívať štrukturálne fondy EÚ, Európsky investičný fond a príjmy zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami. Investičný potenciál trhového hospodárstva treba usmerniť prostredníctvom inovatívnych programov a stimulov. Úspech je možné dosiahnuť iba prostredníctvom testovania a uplatňovaním širokej škály možností a hospodárskych a finančných inovatívnych koncepcií.

3. Všeobecné poznámky

3.1. EHSV sa domnieva, že cieľom energetickej únie je bezpečnejšia, udržateľnejšia a cenovo dostupnejšia energia pre konečného spotrebiteľa. Energetická únia umožní voľný tok energie cez hranice a zaručí bezpečnosť dodávok v každom členskom štáte EÚ pre všetkých európskych občanov.

3.2. Výbor sa domnieva, že v záujme dosiahnutia ambiciózných cieľov plánu SET musí EÚ inovovať spôsob, akým sa energia vyrába, prenáša, dodáva a zabezpečuje pre zákazníkov. V centre pozornosti tohto nástroja budú spotrebiteľia a na vysoko konkurenčnom trhu sa im musí poskytnúť rozsiahla podpora a technické poradenstvo.

3.3. EHSV sa domnieva, že nové technológie a inovácie budú zohrávať zásadnú úlohu pri transformácii energetického systému EÚ a zmene energetického hodnotového reťazca v záujme toho, aby sa stal pružnejším, pričom budú aktívnu úlohu zohrávať spotrebiteľia (prozumenti, t. j. výrobcovia, ktorí sú súčasne spotrebiteľmi) vrátane malých výrobcov, s novými výrobnými reťazcami, prevádzkovateľmi a regulačnými orgánmi v oblasti energetiky, ktoré majú schopnosť pôsobiť interaktívne na zložitom trhu. Malí výrobcovia môžu zohrávať určitú úlohu v rozvoji a zavádzaní nových energetických technológií.

3.4. Nové myšlienky a technológie by sa mali prenášať z jedného sektora do druhého s cieľom dosiahnuť kritickú masu potrebnú na to, aby sa mohli prijímať kolektívne spôsoby pristupovania k výskumu a inovácií, čím by sa prekonali prekážky medzi jednotlivými postupmi a sektormi.

3.5. EHSV zastáva názor, že nové obchodné modely a nové systémy na zabezpečenie spravodlivej odmeny za služby a riadne fungovanie energetického systému sa budú vo všeobecnosti zakladať na technologickom pokroku zaznamenanom v členských štátoch EÚ. Správanie spotrebiteľov bude možné lepšie pochopiť prostredníctvom transparentného, bezpečného a pre užívateľa ľahko dostupného spôsobu výmeny informácií.

3.6. EHSV sa domnieva, že hospodárska stabilita závisí od odolnosti energetických systémov, ktoré budú schopné čeliť rozsiahlym zmenám stanoveným v pláne SET. Rozvojom inteligentnejších a integrovanejších energetických sietí v EÚ, by sa mala podporiť bezpečnosť dodávok a vysoká kvalita služieb pre spotrebiteľov v členských štátoch.

3.7. EHSV sa domnieva, že cieľom optimalizácie hodnotového reťazca by mali byť nové obchodné modely (opätovné použitie, recyklácia, prepracovanie). Treba podporovať šírenie účinných postupov a možností výskumu a inovácií na trhu v oblasti technológií na úsporu energie, s cieľom zlepšiť proces integrácie a zabezpečiť celkovú účinnosť systému.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. EHSV sa domnieva, že ciele programu sú jasne definované. Súhlasí so zámerom Komisie pristupovať k plánu SET tak, aby tento plán pomohol riešiť nové výzvy prostredníctvom cielenejšieho úsilia, integrovanejšieho prístupu a nového spôsobu riadenia a správy. Navrhované zmeny na dosiahnutie týchto cieľov musia byť dobre premyslené a uskutočniteľné.

4.2. EHSV zdôrazňuje, že plán SET by sa mal posilniť tak, aby viac konsolidovali nové výzvy v oblasti výskumu a inovácie spojené s tým, že v celej EÚ budú existovať nové kapacity a zdroje. Výbor súhlasí s tým, že v záujme toho, aby bol plán SET čo najefektívnejší a mal čo najväčší vplyv, treba o. i.:

- zvýšiť finančnú účasť členských štátov a súkromného sektora,
- rozšíriť účasť zainteresovaných strán v rámci celého výskumného a inovačného reťazca.

4.3. EHSV poukazuje na legitímny význam desiatich opatrení, ktoré boli vymedzené najmä zainteresovanými stranami a ktorých účelom je urýchliť transformáciu energetického systému, vytvoriť nové pracovné miesta a stimulovať hospodársky rast.

4.4. EHSV si myslí, že EÚ musí vynaložiť väčšie úsilie na to, aby sa nové, vysokovýkonné, lacnejšie a udržateľné energetické technológie s nižšími emisiami CO₂ dostali na trh po transparentnom posúdení ich environmentálneho vplyvu.

4.5. Výbor sa domnieva, že výskum a vývoj sa v rámci plánu SET musia sústrediť na tieto osobitné prvky, ktoré by mali byť piliermi európskej energetickej politiky:

- konkurencieschopnosť: infraštruktúra a energetické siete, vnútorný trh a konkurencieschopnosť, výskum a inovácia v odvetví energetiky;
- bezpečnosť dodávok: vonkajšia energetická politika, ropa, zemný plyn;
- klíma: energetická účinnosť, obnoviteľné zdroje energie, zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého (CCS), systém EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS).

4.6. EHSV zastáva názor, že v dôsledku intenzívnejšieho využívania technológií na výrobu energie z nestálych obnoviteľných zdrojov energie môže dôjsť k výraznému nárastu nákladov, a pokiaľ sa tieto náklady budú prenášať na spotrebiteľov, mohlo by to spôsobiť výrazné zvýšenie cien v nasledujúcich rokoch, kým sa takéto zariadenia dostanú do fázy priemyselnej výroby. Okrem toho treba upozorniť na to, že zahrnutie externých nákladov a ukončenie vyplácania dotácií na výrobu energie z fosílnych palív spôsobia takisto v dlhodobom horizonte čoraz väčšie zvýšenie nákladov.

4.7. EHSV zastáva názor, že konkurencieschopnosť priemyslu, energetické technológie a politika v oblasti inovácie musia urýchlene vykázať výsledky, vďaka ktorým sa znížia náklady, čím sa urýchli tempo uvádzania udržateľných technológií na trh, pretože v opačnom prípade sa prejavia priame účinky na súkromné investície a národné rozpočty a dôsledkom bude hospodárska recesia.

4.8. Zabezpečenie rovnováhy medzi ponukou, konverziou, prenosom a konečným použitím energie si bude vyžadovať optimalizáciu systému a vývoj nových technológií (vymedzených v pláne SET) s cieľom zaistiť účinnú interakciu rôznych aktérov a zložiek na základe holistického prístupu a potenciálnych synergií medzi energetickými sieťami (elektrická energia, ropa, zemný plyn, teplo a mobilita), so zreteľom na dokončenie vnútorného trhu s energiou.

4.9. Aby sa zaručila pružnosť systému, bude potrebný celý rad iných riešení v oblasti uskladňovania energie, ktoré bude možné prispôsobiť rôznym formám energie. V tejto oblasti existuje potenciál pre nový vývoj. Rozvoj skladovania bude mať zásadný význam pre vyvážený energetický systém, ktorý umožňuje účinne riadiť obnoviteľné zdroje energie, zvýšiť ich podiel, znížiť obmedzenia, minimalizovať a zabezpečiť vyvážené investovanie do infraštruktúry, čím sa spružní energetický systém.

- 4.10. Inovačné nástroje riadenia, spolu s novými zariadeniami na skladovanie elektrickej energie (pevnými a prenosnými) na úrovni konečných spotrebiteľov, poskytnú viac možností na optimalizáciu spotreby a zároveň umožnia nižšie ceny na pružnejšom trhu s energiami. Vodík môže ponúknuť pružné riešenie v oblasti skladovania, ktoré sa môže opierať o decentralizovanú výrobu elektrickej energie a vyvážiť variabilitu energie z obnoviteľných zdrojov.
- 4.11. Cieľom činností v oblasti výskumu a inovácií by malo byť modelovanie, meranie a kontrola prevádzky a údržby decentralizovaných systémov vykurovania a chladenia s nízkymi emisiami skleníkových plynov, vďaka čomu by sa urýchlilo uvádzanie nových energeticky účinných výrobkov a systémov na trh a optimalizovali by sa tri piliere efektívneho využívania energie, a sice meranie spotreby energie, jej optimalizácia a udržateľná prevádzka s cieľom dosiahnuť udržateľné výsledky.
- 4.12. Mestá budú zohrávať dôležitejšiu úlohu pri dekarbonizácii hospodárstva EÚ, vzhľadom na to, že ich urbanizácia sa bude naďalej zvyšovať. V snahe prijať integrovaný prístup k spoločným výzvam a v záujme zlepšenia udržateľnosti je potrebné podporiť rôzne zainteresované strany na miestnej úrovni a spojiť miestne orgány, priemyselný sektor a občanov.
- 4.13. EHSV sa domnieva, že výzva, ktorú predstavuje recyklácia lítiovo-iónových batérií, je hlavne ekonomickej povahy, keďže tieto postupy boli vyvinuté s cieľom umožniť recykláciu s uzavretým cyklom. Mali by sa však prispôsobiť tak, aby sa umožnila aj recyklácia batérií elektrických vozidiel.
- 4.14. EHSV zastáva názor, že európsky sektor výroby batérií sa musí prispôsobiť odvetviu recyklácie a riešiť výzvy spojené s dynamickým rozvojom trhu v oblasti elektromobility a pokrokom zaznamenaným na trhu s prenosnými zariadeniami. Tento sektor sa opiera o pripravenosť EÚ prijať európsku technológiu v oblasti batérií.
- 4.15. V záujme zaručenia bezpečnosti dodávok energie v EÚ je potrebné vytvoriť kombináciu udržateľných technológií (pokročilé biopalivá, vodík a kvapalné a plynné alternatívne palivá vrátane skvapalneného zemného plynu).
- 4.16. EHSV zdôrazňuje, že v EÚ vyvíjajú svoje aktivity podniky, ktoré sú svetovými lídrami v oblasti rozvoja nízkouhlíkových technológií, vrátane jadrového štiepenia. Zásobovanie EÚ energiou musí byť konkurencieschopné a je potrebné, aby sa jej investície do výskumu a inovácie týkali celého dodávateľského reťazca v oblasti technológií, od surovín až po výrobu.
- 4.17. Napriek pokroku v oblasti výroby energie z obnoviteľných zdrojov sa na výrobu elektriny na celom svete naďalej používajú aj fosílna palivá (uhlie). Uhlie sa aj napriek svojej nízkej efektívnosti bude v EÚ na výrobu elektriny používať i naďalej, čo si bude vyžadovať využívanie účinnejších technológií na jeho zužitkovanie.
- 4.18. EHSV konštatuje, že EÚ nemá jednomyselný postoj v súvislosti s jadrovou energiou. Jej politika v oblasti jadrovej energie je rôznorodá. Nové zdokonalené reaktory vo výstavbe môžu pomôcť oživiť jadrový sektor. Takže sa zdá, že aj napriek krátkemu obdobiu váhania je obnovenie jadrových programov reálne. Čas ukáže, či si EÚ môže alebo nemôže dovoliť znížiť podiel jadrovej energie v energetickom mixe, ale v súčasnosti je potrebné, aby pokračovala týmto smerom. Spätná väzba týkajúca sa prevádzkových nákladov a nákladov na prispôbenie najstarších zariadení by mohla byť užitočná pre budúce politické rozhodnutia v oblasti jadrovej energie.

V Bruseli 17. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia rozširovania EÚ“**[COM(2015) 611 final]**

(2016/C 133/07)

Spravodajca: Ionuț SIBIAN

Európska komisia sa 10. novembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Stratégia rozširovania EÚ“

[COM(2015) 611 final].

Sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza z 18. februára) prijal 170 hlasmi za, pričom 14 členov hlasovalo proti a 11 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporuje osobitný dôraz, ktorý Komisia položila na základné otázky v prístupovom procese, a to, že je potrebné, aby sa krajiny zapojené do procesu rozširovania prioritne zameriavali na reformy v oblasti právneho štátu, základných práv, fungovania demokratických inštitúcií (vrátane reformy volebného systému a reformy verejnej správy), hospodárskeho rozvoja a posilňovania konkurencieschopnosti. Pri monitorovaní pokroku by sa mala venovať osobitná pozornosť upozorneniam občianskej spoločnosti na politické opatrenia a udalosti, ktoré negatívne ovplyvňujú zásadu právneho štátu a demokratické normy.

1.2. EHSV dôrazne vyzýva Komisiu, aby kvalitu participatívnej demokracie ponechala ako jedno zo základných politických kritérií, ktoré treba posudzovať. Ďalej by sa mali podniknúť rozhodné kroky na zabezpečenie systematického úsilia o vybudovanie efektívnych, plne fungujúcich inštitúcií s rozumnou mierou účasti organizácií občianskej spoločnosti (OOS). Prispeje to k potlačeniu rizika, že štát ovládnu politické záujmy, k zvyšovaniu informovanosti o zodpovednosti všetkých zúčastnených zainteresovaných strán a k zabezpečeniu inkluzívnosti a transparentnosti vo všetkých reformných procesoch a procesoch rokovaní.

1.3. Harmonizované hodnotiace stupnice používané pri podávaní správ a dôraz kladený na aktuálny stav, ako aj na pokrok zaznamenaný jednotlivými krajinami zlepšujú transparentnosť, umožňujú cielene sa zamerať na prioritné oblasti a mali by prispieť k zvyšovaniu informovanosti o prístupovom procese. Zároveň vzhľadom na širší rad otázok, ktoré sú predmetom starostlivého skúmania, vytvárajú podmienky na zintenzívnenie spolupráce s jednotlivými krajinami. Treba pritom posúdiť a eliminovať súvisiace riziko odvrátenia pozornosti od konkrétnych problémov, ktorým krajiny čelia. V tejto súvislosti zohráva zásadnú úlohu konzistentnosť, pravidelnosť a dosah prebiehajúcich komunikačných procesov a mechanizmov konzultácií medzi inštitúciami EÚ a krajinami zapojenými do procesu rozširovania.

1.4. EHSV víta jednoznačné posolstvo Komisie, že rozhodujúcou zložkou každého demokratického systému je silná občianska spoločnosť, a oceňuje jej politickú podporu zameranú na vytváranie prostredia, ktoré poskytuje viac podpory a možností pre občiansku spoločnosť, vrátane zmysluplného konzultačného procesu s občianskou spoločnosťou pri tvorbe politiky. Tá je kľúčovou zložkou nevyhnutnou na uspokojivé splnenie politických kritérií a mohla by prípadne predstavovať aj kritérium v prístupových rokovaníach.

1.5. EHSV oceňuje, že Komisia, Rada a Európsky parlament plánujú zintenzívniť komunikačné úsilie s cieľom vysvetliť prínosy a výzvy politiky rozširovania občanom Európskej únie. Sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti by mali byť v tomto procese ich blízkym partnerom a sprostredkovateľom správ.

1.6. EHSV opätovne poukazuje na potrebu zvýšiť transparentnosť a inkluzívnosť celého prístupového procesu⁽¹⁾. Komisia by mala ísť príkladom tým, že uľahčí ďalší prístup k dokumentom z rokovaní, napríklad k správam zo služobných ciest, stanoviskám expertov k vnútroštátnym právnym predpisom a k správam nástroja technickej pomoci a výmeny informácií (TAIEX), a bude propagovať dosiahnuté úspechy a výsledky projektov financovaných z prostriedkov EÚ v regióne. Týmto spôsobom bude možné zvyšovať informovanosť o účinkoch pomoci EÚ a stavať na skúsenostiach doposiaľ nadobudnutých v regióne.

1.7. Komisia by mala zabezpečiť podstatné zvýšenie finančnej podpory vrátane podpory z projektov v rámci nástroja na podporu občianskej spoločnosti v susedstve s cieľom posilňovať kapacitu organizácií občianskej spoločnosti (vrátane rozvoja odborných znalostí v politike a podpory zvyšovania monitorovacej kapacity) a presadzovať profesionálnosť a nezávislosť médií. Naďalej by sa mala podporovať regionálna spolupráca a vytváranie sietí, pričom je potrebné ťažiť z doterajších dobrých skúseností v regióne vrátane nástrojov na uľahčenie spolupráce medzi mimovládnyimi organizáciami a sociálnymi partnermi (vrátane podnikateľských organizácií) a ich spoločnej práce na spoločnom základe, ktorým je občiansky dialóg a perspektíva vzdelávania.

1.8. Prioritou programov pomoci EÚ by malo byť zvýšenie schopnosti sociálnych partnerov aktívne sa zapájať do sociálneho dialógu. Sociálni partneri potrebujú pomoc na uľahčenie prístupu k príležitostiam financovania a pri rozvíjaní svojej schopnosti účinne sa zapájať do všetkých ekonomických, sociálnych a právnych záležitostí, a to aj pri rokovaníach o vstupe do EÚ. Mala by sa zlepšiť ich organizačná štruktúra, vnútorná komunikácia a schopnosť poskytovať služby svojim členom.

1.9. EHSV požaduje posilnenie úlohy zmiešaných poradných výborov občianskej spoločnosti. Zmiešané poradné výbory by sa mali snažiť o pokrytie „bielych miest“, teda takých oblastí, ktorým sa pri rokovaníach nevenujú iné orgány, a zamerať sa na niekoľko vybraných oblastí. V tejto súvislosti EHSV požaduje zlepšenie výmeny informácií medzi zmiešanými poradnými výbormi a Komisiou, Radou a Európskym parlamentom.

1.10. EHSV žiada vlády v regióne, aby za rovnakých podmienok podporovali sociálnych partnerov a ďalšie organizácie občianskej spoločnosti a úzko ich zapájali do svojich vnútroštátnych stratégií, politík zameraných na pristúpenie k EÚ a do rokovacích štruktúr, ako aj do prípravy a realizácie projektov financovaných EÚ. Pri príprave štátnych rokovacích pozícií a harmonizácie právnych predpisov by sa mali vykonávať posúdenia regulačného vplyvu s cieľom zistiť riziká ich prispôsobenia. Do posúdenia je zásadne dôležité zapojiť nešťátne subjekty vrátane podnikateľov, odborov a zástupcov dotknutých sociálnych skupín.

1.11. Vo všetkých krajinách v regióne by sa mali zriadiť národné rady pre európsku integráciu, v ktorých by sa pravidelne stretávali politické orgány na vysokej úrovni a najdôležitejšie organizácie občianskej spoločnosti s cieľom sprehľadniť proces integrácie EÚ a vo väčšej miere o ňom informovať.

⁽¹⁾ Podrobné odporúčania sa uvádzajú v stanovisku EHSV z roku 2014 na tému „Zvýšenie transparentnosti a inkluzívnosti procesu pristúpenia k EÚ“ (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 39).

1.12. Pozitívne kroky zaznamenané v niektorých krajinách v súvislosti s rámcom a mechanizmami dialógu a spolupráce medzi vládou a OOS nie sú postačujúce. Národné vlády by mali ako prioritu uznať účinné vykonávanie právnych predpisov a transparentnosť a konzistentnosť konzultačných procesov a pokrok by sa mal monitorovať na základe týchto priorit.

1.13. EHSV žiada, aby politické orgány úzko spolupracovali s organizáciami občianskej spoločnosti pri zavádzaní reforiem a právnych predpisov týkajúcich sa kľúčových otázok, napríklad riešenia prípadov korupcie na vysokej úrovni, lepšieho dohľadu nad postupmi verejného obstarávania a zabezpečenia právneho rámca na financovanie politických strán. Zároveň žiada, aby krajiny regiónu zlepšili predpisy o slobode prístupu k informáciám a ich vykonávanie v praxi, aby prijali a vykonávali zákony o oznamovaní nekalých praktík a zefektívnilo fungovanie systému ochrany oznamovateľov korupcie v praxi. Je potrebné zvýšiť informovanosť verejnosti o možnostiach oznamovania korupcie a v tejto veci môžu byť spoľahlivým partnerom OOS. Okrem toho by bolo žiaduce regulovať so súhlasom strán tripartitný sociálny dialóg s cieľom uplatňovať dohody, ktoré sa uzatvoria.

1.14. Politické orgány v krajinách regiónu by mali presadzovať a podporovať fungovanie silných a nezávislých regulačných inštitúcií, najmä inštitúcie ombudsmana podľa vzoru Albánska a Srbska. To sa týka aj slobodného prístupu k informáciám, ochrany súkromia, boja proti korupcii, auditu a volieb. EHSV zdôrazňuje, že ombudsmani môžu mať rozhodujúci prínos a dopĺňať prácu organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich v oblasti základných práv, najmä v oblasti ochrany menších.

1.15. Vzhľadom na veľmi vysokú mieru nezamestnanosti mladých ľudí na západnom Balkáne EHSV odporúča rozšíriť systém záruky pre mladých ľudí EÚ na prístupové krajiny EÚ v tomto regióne. Táto záruka pre mladých ľudí by sa mala financovať z príslušných finančných zdrojov EÚ. V spolupráci so sociálnymi partnermi vrátane obchodných a priemyselných komôr a iných záujmových združení by sa malo zaviesť duálne vzdelávanie.

1.16. Hoci EÚ očakáva, že vlády budú zohrávať významnejšiu úlohu pri rozdeľovaní finančných prostriedkov EÚ, financovanie občianskej spoločnosti by však nemalo prebiehať v prevažnej miere cez vlády, keďže by tak mohlo dochádzať ku konfliktu záujmov. EÚ by mala podporovať vytváranie nezávislejších systémov financovania. Vhodnejším mechanizmom na rozdeľovanie finančných prostriedkov EÚ by mohli byť modely nezávislých nadácií/fondov na podporu občianskej spoločnosti. Medzi základné požiadavky, ktoré je potrebné dôsledne dodržiavať, patrí: transparentnosť pri pridelovaní a využívaní finančných prostriedkov, rovnaké zaobchádzanie a predchádzanie konfliktom záujmov a/alebo politickému zasahovaniu do pridelovania akýchkoľvek verejných finančných prostriedkov.

1.17. Budovanie národnej kapacity OOS (formou informačných centier, podpory koalícií, programov na rozvoj odborných znalostí a pod.), rozširovanie dosahu pomoci (predovšetkým mimo hlavných miest a tak, aby sa dostala k organizáciám na najnižšej úrovni) a presadzovanie účasti OOS, na základe skúseností EHSV, by mali byť aj naďalej prioritami Komisie a národnými prioritami v oblasti financovania.

2. Celkové hodnotenie programu rozširovania a zapojenia organizácií občianskej spoločnosti

2.1. EHSV uznáva, že politika rozširovania EÚ zohráva kľúčovú úlohu v zabezpečovaní mieru, bezpečnosti a stability v Európe. V programe rozširovania na rok 2015 sa po prvýkrát uvádza strednodobá perspektíva tejto politiky. Napriek tomu, že sa v ňom jednoznačne konštatuje, že žiadna z krajín zapojených do procesu rozširovania nebude počas funkčného obdobia súčasnej Komisie pripravená vstúpiť do EÚ, pre krajiny západného Balkánu je mimoriadne dôležité zachovať si jasnú vyhlídku na členstvo v EÚ a tiež aby sa ich pokrok a úsilie merali, monitorovali a podporovali na základe jasných kritérií s víziou toho, k čomu sa tieto krajiny chcú a musia dopracovať.

2.2. Pozitívnym krokom je zaradenie občianskej spoločnosti do samostatnej sekcie v rámci politických kritérií v správach krajín a do istej miery ďalšie zohľadnenie úlohy občianskej spoločnosti v rokovacích kapitolách. Pri monitorovaní pokroku a hodnotení aktuálneho stavu vytvárania podmienok pre občiansku spoločnosť by mala Komisia dôsledne sledovať integráciu svojich usmernení o podpore občianskej spoločnosti zo strany EÚ v krajinách zapojených do procesu rozširovania. Tieto usmernenia by si ako referenčný materiál a návod mali osvojiť aj samotné prístupové krajiny.

2.3. EHSV opätovne zdôrazňuje, že sociálny dialóg zohráva kľúčovú úlohu v hospodárskom rozvoji západného Balkánu a EÚ. V hodnoteniach a správach krajín by mali byť systematickejšie a podrobnejšie rozpracované konkrétne výzvy, ktorým čelia sociálni partneri. Osobitná pozornosť by sa mala venovať zachovaniu pracovnoprávných a sociálnych istôt obyvateľstva.

2.4. EHSV oceňuje zámer Komisie klásť v nadchádzajúcej práci na programoch hospodárskych reforiem, ktoré vypracujú krajiny zapojené do procesu rozširovania, silnejší dôraz na zamestnanosť a sociálne výzvy. Na tomto procese by sa mali zúčastňovať aj OOS a ich názory a odborné znalosti by sa mali zohľadniť tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ. Malo by sa tak predísť situáciám, keď OOS len dostanú informácie o stratégiách alebo akčných plánoch, o ktorých sa už rozhodlo. Vnútroštátne orgány by mali mať povinnosť zabezpečiť efektívne zapojenie OOS.

2.5. Angažovanosť občianskej spoločnosti v prístupovom procese spočíva v: 1) priamom zapájaní do prebiehajúcich rokovaní (napr. overovanie, príprava národných pozícií, prehľad pokroku); 2) sociálnom a občianskom dialógu súvisiacom s formuláciou politiky a harmonizáciou právnych predpisov štátu s právnymi predpismi EÚ; 3) účasti na plánovaní predvstupového financovania; 4) nezávislom monitorovaní pokroku a sociálnych účinkov reforiem. Vykonávanie týchto činností si vyžaduje primeranú finančnú podporu z finančných zdrojov vlády štátu a predvstupového financovania EÚ.

2.6. Zvyšovanie povedomia o úlohe občianskej spoločnosti a zapájaní sociálnych partnerov do prístupového procesu je pre EHSV poslaním aj výzvou. V niektorých krajinách si vlády zachovali negatívny postoj voči občianskej spoločnosti, výsledkom čoho bolo, že odporúčania zmiešaných poradných výborov mali malú odozvu. Zmiešané poradné výbory napriek tomu vytvorili príležitosti na priamu výmenu medzi občianskou spoločnosťou, politikmi a úradníkmi EÚ a jednotlivých štátov, aj keď mali malý vplyv na politiku vlád. Vzhľadom na to by zmiešané poradné výbory mali mať prospech z väčšej podpory a užšej spolupráce s Komisiou, Radou a Európskym parlamentom, čím by sa zabezpečilo, že kľúčové obavy týkajúce sa vnútroštátnej reality vstupu do EÚ prameniace z občianskeho a sociálneho dialógu v jednotlivých krajinách by mohli byť vypočuté na všetkých príslušných úrovniach tvorby politiky.

2.7. Ako uviedla Komisia, EHSV zdôrazňuje význam regionálnej spolupráce a posilnenia regionálneho hospodárskeho rozvoja a prepojenosti ako základného prvku dohôd o stabilizácii a pridružení a procesu rozširovania. V tejto súvislosti došlo k pozitívnemu vývoju v regionálnej spolupráci medzi podnikateľskými OOS podpísaním dohody o investičnom fóre komôr⁽²⁾. Investičné fórum komôr sa zrodilo z úmyslu zapojiť podnikateľskú komunitu v regióne prostredníctvom komôr do vykonávania projektov dôležitých pre hospodársku prosperitu západného Balkánu v súlade s prioritami berlínskeho procesu.

⁽²⁾ Investičné fórum obchodných komôr bolo ako nezisková organizácia zložená z vnútroštátnych obchodných a priemyselných komôr v regióne západného Balkánu, Slovinska a Chorvátska založené v rámci konferencie o západnom Balkáne, ktorá sa konala v auguste 2015 vo Viedni.

2.8. EHSV vyjadruje vážne znepokojenie v súvislosti so závažným nesplnením podmienok týkajúcich sa slobody združovania, slobody zhromažďovania, slobody prejavu a nezávislosti médií⁽³⁾ vo viacerých krajinách (najmä v Čiernej Hore, bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko a Turecku, ale aj v Srbsku, pokiaľ ide o právny rámec pre slobodu zhromažďovania). Ide o nevyhnutné predpoklady pre vybudovanie pevnej demokracie a rozvoj životaschopnej občianskej spoločnosti. V tejto súvislosti sa dôrazne podporuje, aby sa v plnej miere vykonávali usmernenia GR pre rozšírenie pre rozvoj občianskej spoločnosti v krajinách v procese rozširovania v rokoch 2014 – 2020 a usmernenia GR pre rozšírenie o podpore EÚ určenej na mediálnu slobodu a integritu médií v rokoch 2014 – 2020. Ešte však treba vyriešiť problém, ktorým je zabezpečenie mediálneho vplyvu na publikum v Európe, ktoré tiež musí byť vhodne oboznámené so zmyslom a dynamikou politiky rozširovania.

2.9. Pri formulovaní a monitorovaní politiky a vo všeobecnosti pri zabezpečovaní fungujúcej demokracie zohrávajú OOS kľúčovú úlohu. Veľké obavy vzbudzuje kritika zaznamenaná v roku 2015 v súvislosti s legitimitou a so zodpovednosťou OOS (predovšetkým kontrolných organizácií a nezávislých novinárskych organizácií, ktoré pozorne sledujú rozhodujúce politické procesy a kritizujú volebné podvody a politickú korupciu) v niektorých krajinách zapojených do rozširovania. EHSV preto uznáva potrebu posilňovania komunikácie a dialógu vo všetkých procesoch, najmä s cieľom osloviť občanov z krajín EÚ, ako aj z krajín zapojených do procesu rozširovania.

2.10. Pokiaľ ide o právny štát a základné práva, je potrebné viac sa zamerať na otázku zraniteľných a znevýhodnených skupín a menšín, najmä Rómov. V tejto oblasti je potrebné dosiahnuť jednoznačné výsledky a tiež ďalší pokrok vo vzťahoch medzi etnikami a v ochrane menšín a práv menšín (v oblasti vzdelávania, prístupu k médiám, používania jazykov menšín aj vo verejnej správe atď.).

2.11. EHSV sa vo svojom stanovisku z 10. decembra 2015⁽⁴⁾ zaoberal návrhom Komisie týkajúcim sa zoznamu bezpečných krajín pôvodu a trvá na zásadách, za ktoré sa v stanovisku vyslovil. Zaradenie krajiny do zoznamu bezpečných krajín pôvodu musí závisieť od fundovaného preskúmania. V súvislosti s nedávnymi mediálnymi správami o sporných prípadoch repatriácie do krízových oblastí je zodpovedné zaobchádzanie s ľudskými právami týchto utečencov relevantné aj pri otázke bezpečných tretích krajín.

2.12. Politika rozširovania musí úplne splniť úlohu informovania občanov Európskej únie o tom, že má rozhodujúci význam pre bezpečnosť a prosperitu celého kontinentu, čo by mohlo pomôcť zmierniť obavy z ďalšieho rozširovania, ktoré sa môžu objavovať spolu s inými formami xenofóbie, hlavne v časoch hospodárskej krízy a prebiehajúcej utečeneckej krízy.

2.13. Inštitúcie EÚ vytvorili viaceré prostriedky na konzultácie s občianskou spoločnosťou, aby mohli zhromaždiť údaje o pokroku prístupových reforiem, vrátane online korešpondencie, výročných konzultácií s občianskou spoločnosťou v Bruseli, stretnutí, inštrukcií a verejných podujatí v kandidátskej krajine počas návštev úradníkov EÚ. Komisia bola otvorená aj nezávislým monitorovacím správam, ktoré pripravili organizácie občianskej spoločnosti. Treba však priznať, že Komisia bola oveľa proaktívnejšia voči mimovládny organizáciám než voči odborom a podnikateľským združeniam. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby zlepšila svoj prístup a prijala ďalšie kroky v súlade s odporúčaniami obsiahnutými v jeho stanovisku na tému „Zvýšenie transparentnosti a inkluzívnosti procesu pristúpenia k EÚ“ (REX/401).

2.14. OOS sa dlhodobo usilujú o zabezpečenie svojej finančnej udržateľnosti na západnom Balkáne. OOS sa aj naďalej spoliehajú prevažne na príjmy zo zahraničných grantov a štátnych rozpočtov vrátane výnosov z lotérií a len zriedka využívajú alternatívne zdroje financovania. Štátna podpora, či už finančná alebo nefinančná, sa príliš často rozdeľuje prostredníctvom netransparentných mechanizmov a je aj naďalej nepostačujúca. Je preto stále potrebné, aby OOS diverzifikovali svoje zdroje financovania na zabezpečenie finančnej nezávislosti a udržateľnosti. Keď sa OOS spoliehajú na jeden alebo dva zdroje financovania, sú nadmerne závislé na dostupnosti týchto prostriedkov a nemajú dostatočné finančné zabezpečenie a autonómiu.

⁽³⁾ Balkan Civil Society Development Network, „Enabling Environment for Civil Society Development Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis“, <http://www.balkancsd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>, Human Rights Watch „A Dangerous Profession: Media Under Threat“, 15. júla 2015, <https://www.hrw.org/node/279063>, Reporters without Borders on Macedonia <http://en.rsf.org/macedonia.html>

⁽⁴⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje spoločný zoznam EÚ týkajúci sa bezpečných krajín pôvodu na účely smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany a ktorým sa mení smernica 2013/32/EÚ“, COM (2015) 452 final (Ú. v. EÚ C 71, 24.2.2016, s. 82).

2.15. Na uznanie hospodárskej hodnoty OOS v krajinách zapojených do procesu rozširovania je potrebné zhromažďovať zmysluplné údaje a, čo je ešte dôležitejšie, vytvoriť opatrenia na podporu ich úloh a zvyšovanie informovanosti o týchto úlohách. Oficiálne údaje a štatistiky o zamestnancoch a dobrovoľníkoch pracujúcich v OOS v krajinách západného Balkánu sú aj naďalej obmedzené. V pracovnom práve sa k OOS pristupuje rovnako ako k iným zamestnávateľom, nie sú však dostatočne zahrnuté v štátnych politikách zamestnanosti, ktoré vytvárajú stimuly pre potenciálnych zamestnávateľov. Diskriminačný prístup k OOS vyplýva z toho, že štáty neuznávajú občiansku spoločnosť ako jeden zo sektorov, ktoré vytvárajú zamestnanosť. Vnútroštátne orgány a Komisia by mali pri stanovovaní priorít v oblasti štatistiky dôsledne zvážiť nedávne úsilie OOS zhromaždiť údaje a určiť konkrétne prekážky v jednotlivých krajinách ⁽⁵⁾.

V Bruseli 18. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Štúdia na tému „Hospodárska hodnota neziskového sektora v krajinách západného Balkánu a v Turecku“, ktorú pripravila pani Dubravka Velat a ktorú v decembri 2015 vydala Balkánska sieť na rozvoj občianskej spoločnosti (BCSDN), je k dispozícii na adrese: http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu na rok 2016“

[COM(2015) 690 final]

a „Návrh spoločnej správy Komisie a Rady o zamestnanosti — Sprievodný dokument k oznámeniu Komisie o ročnom prieskume rastu 2016“

[COM(2015) 700 final]

(2016/C 133/08)

Spravodajca: Juan MENDOZA CASTRO

Európska komisia sa 22. decembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Ročný prieskum rastu na rok 2016“ a „Návrh spoločnej správy Komisie a Rady o zamestnanosti – Sprievodný dokument k oznámeniu Komisie o ročnom prieskume rastu 2016“

[COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final].

Podvýbor „Ročný prieskum rastu na rok 2016“ zriadený podľa článku 19 rokovacieho poriadku a poverený prípravou prác výboru v danej veci prijal svoje stanovisko 12. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza zo 17. februára) prijal 139 hlasmi za, pričom 8 členov hlasovalo proti a 11 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1. **Pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti.** Po siedmich rokoch od vypuknutia krízy vyjadruje výbor svoje znepokojenie v súvislosti s vysokou mierou nezamestnanosti, predovšetkým v prípade určitých členských štátov. Vysoké hodnoty dosahuje aj miera nezamestnanosti mladých ľudí, mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (tzv. NEET), a dlhodobo nezamestnaných.

1.2. **Ročný prieskum rastu na rok 2016** obsahuje väčší počet analýz a cieľov sociálneho charakteru, avšak tento nový prístup – ak má byť účinný – nesmie vychádzať z opakovania politických odporúčaní z minulých rokov. Okrem podpory súkromných investícií, na ktorú poukazuje Komisia, si stagnujúce hospodárstvo a zamestnanosť vyžadujú väčší domáci dopyt a veľké verejné investície.

1.3. **Európsky semester.** EHSV víta rozhodnutie posilniť monitorovanie cieľov stratégie Európa 2020 a rozdeliť semester na európsku a národnú fázu, pretože tak bude možné lepšie vymedziť zodpovednosť za plnenie stanovených cieľov. Takisto je nevyhnutné viac zosúladiť politiky európskej správy a ciele stratégie Európa 2020.

1.4. V rámci európskeho semestra by sa malo brať do úvahy dosiahnutie 17 cieľov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja vyplývajúcich zo stratégie Organizácie Spojených národov pre trvalo udržateľný rozvoj do roku 2030.

1.5. **Hospodárstvo.** Európska únia zažíva mierne oživenie, ktoré profituje z dočasných pozitívnych faktorov. Rekordný vývozný prebytok eurozóny odzrkadľuje okrem iných aspektov účinky oslabenia eura. Nadbytok domácich úspor v pomere k investíciám zase odráža neistotu, ktorá stále vládne, pokiaľ ide o hospodárske oživenie a rast.

1.6. Vzhľadom na výrazný **pokles investícií** Rada pre hospodárske a finančné záležitosti upozornila, že je naliehavo potrebné čo najskôr zlepšiť celkové investičné prostredie v snahe podporiť oživenie hospodárstva a zvýšiť produktivitu a potenciál rastu. EHSV považuje za nevyhnutné zanechať takzvanú politiku úsporných opatrení v záujme zvýšenia angažovanosti v oblasti politiky rastu ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ECOFIN, 15. 1. 2016.

1.7. Skutočnosť, že veľký počet **ľudí je ohrozených chudobou alebo vylúčením**, vyvoláva otázky týkajúce sa naplňovania jedného z hlavných cieľov stratégie Európa 2020.

1.8. Pokiaľ ide o veľký prílev utečencov a žiadateľov o azyl, EHSV navrhuje opatrenia založené na spoločnom a solidárnom postupe, rešpektovaní medzinárodných hodnôt a zákonov, rovnakom zaobchádzaní a prioritě záchrany života pred akýmkoľvek prístupom vychádzajúcim najmä z tzv. bezpečnostných opatrení. Okrem toho potvrdzuje, že Schengenská dohoda je jedným zo základných pilierov EÚ.

2. Odporúčania EHSV

2.1. V ročnom prieskume rastu na rok 2016 sa vyzdvihuje význam **investícií do zamestnanosti a sociálnej politiky**, ako to v minulosti navrhoval EHSV, čo si však vyžaduje ambiciózný prístup zo strany Komisie.

2.2. Ročný prieskum rastu na rok 2016 by sa mal zamerať na **posilnenie správy**, aby sa tak mohli účinne vykonávať dôležité európske politiky týkajúce sa zjednotenia trhov a modernizácie hospodárstva, pričom by sa mal v tejto súvislosti vyzdvihnúť balík predpisov o správe hospodárskych záležitostí EÚ. Účinné vnútroštátne rámce riadenia musia posilniť dôveru, obnoviť nevyhnutné fiškálne rezervy (*fiscal buffers*) a vyhnúť sa procyklickým fiškálnym postupom.

2.3. Je nevyhnutné zlepšiť **súčinnosť** investičných a rozvojových stratégií medzi hospodárstvami jednotlivých štátov a európskym hospodárstvom.

2.4. EHSV odporúča, aby sa v rámci politických priorit osobitné úsilie zameralo na dve oblasti: **investície a zamestnanosť**.

2.5. **Viacročný finančný rámec a Nástroj na prepájanie Európy** sú nevyhnutnými nástrojmi na riešenie krízy a návrat na cestu rastu. EHSV víta dobrý štart **Investičného plánu pre Európu** a v tejto súvislosti už odporučil prilákať väčší počet inštitucionálnych investorov a viac informovať o možnostiach financovania.

2.6. Je nevyhnutné prijať okamžité opatrenia na vyriešenie problému **dlhodobej nezamestnanosti** (ktorá predstavuje 50 % celkovej nezamestnanosti) a nezamestnanosti mladých ľudí. Okrem toho by Komisia mala predložiť komplexnú stratégiu zameranú na **rodovú rovnosť** v pracovnej sfére.

2.7. Investície na dosiahnutie transformácie energetiky (**parížska dohoda**) by sa mali stať hybnou silou tvorby pracovných miest a hospodárskeho rozvoja.

2.8. EHSV žiada, aby sa vyvinulo viac koordinovaného úsilia na boj proti **agresívnemu daňovému plánovaniu, daňovým podvodom a daňovým únikom**.

2.9. EHSV sa zasadzuje za to, aby sa **sociálni partneri a iné zastupiteľské organizácie občianskej spoločnosti plne podieľali** na sociálnej politike a národných plánoch reforiem napríklad prostredníctvom hospodárskych a sociálnych rád a podobných organizácií. V súvislosti s návrhom Komisie vytvorí rady pre konkurencieschopnosť v členských štátoch eurozóny prijme EHSV samostatné stanovisko v marci 2016. Rady pre konkurencieschopnosť v členských štátoch musia byť v každom prípade plne kompatibilné so slobodným kolektívnym vyjednávaním a mechanizmami participácie a dialógu sociálnych partnerov v každom členskom štáte.

2.10. **Demokratická legitimita**. Vzhľadom na demokratický deficit je potrebné upevniť zásady sociálnej spravodlivosti, ktoré tvoria základy Európskej únie, a posilniť sociálnu Európu, ktorá sa usiluje bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a zachovať solidaritu.

3. Úvod

3.1. Podľa ročného prieskumu rastu na rok 2016:

— hospodárstvo Európskej únie zažíva mierne oživenie, ktoré profituje z dočasných pozitívnych faktorov, ako sú nízke ceny ropy, pomerne slabé euro a ústretová menová politika;

- preto by sa politiky mali zameriavať na posilnenie oživenia a upevnenie konvergenie vo vzťahu k štátom dosahujúcim najlepšie výsledky;
- očakáva sa postupné zrýchľovanie tempa hospodárskej činnosti;
- ekonomická výkonnosť a sociálne podmienky, ako aj zavádzanie reforiem nie sú v jednotlivých štátoch EÚ rovnaké.

3.2. Zachovávajú sa predchádzajúce politické priority zamerané na vytvorenie rámca pre rovnováhu medzi štrukturálnymi zmenami, stabilitou verejných rozpočtov a investíciami. Ročný prieskum rastu na rok 2016 obsahuje konkrétnejšie úvahy týkajúce sa okrem iného trhu práce, nelegálnej práce, začlenenia do pracovného trhu, rodových rozdielov a zamestnanosti mladých ľudí.

3.3. Požaduje sa v ňom moderná a efektívna verejná správa, ktorá je nevyhnutná na to, aby sa podnikom a občanom poskytovali rýchle a vysokokvalitné služby.

3.4. Dôraz sa kladie aj na zlepšenie kvality, nezávislosti a účinnosti systému súdnictva členských štátov ako nevyhnutného predpokladu na vytvorenie priaznivého prostredia pre investície a hospodársku činnosť.

3.5. Z návrhu **spoločnej správy o zamestnanosti** zase možno vyvodit' tieto hlavné závery: veľké rozdiely existujúce medzi členskými štátmi a pomalý pokrok pri zlepšovaní sociálnej situácie a zamestnanosti. Ďalšie závery:

- pokračovanie reforiem trhov práce,
- daňové systémy priaznivejšie pre tvorbu pracovných miest,
- investície do ľudského kapitálu prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy zamerané predovšetkým na mladých ľudí,
- pokračujúce obmedzovanie rastu miezd a
- opatrenia na podporu zamestnanosti mladých ľudí a v súvislosti s vysokým počtom ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET).

4. Pretrváva vysoká miera nezamestnanosti

4.1. Od vypuknutia krízy ubehlo sedem rokov a EHSV opäť vyjadruje svoje znepokojenie v súvislosti so situáciou v oblasti zamestnanosti, ktorá je v niektorých členských krajinách eurozóny mimoriadne ťažká. V EÚ je bez práce 22,5 milióna ľudí (17,2 milióna v eurozóne) a v najbližších dvoch rokoch sa ani neočakáva podstatné zlepšenie v tejto oblasti. Nezamestnanosť má nielen sociálne a ekonomické dôsledky, ale treba ju prirátat' k ďalším faktorom, ktoré spôsobujú ľahostajnosť občanov voči európskemu projektu.

4.2. Ročný prieskum rastu na rok 2016 obsahuje väčší počet analýz a cieľov sociálneho charakteru. Ak však má byť tento nový prístup účinný a nemá zostať len rečníckou frárou, nesmie vychádzať z opakovania politických odporúčaní z minulých rokov – najmä pokiaľ ide o štrukturálne reformy na trhu práce – ale musí ponúknuť skutočnú koordinovanú podporu rastu a zamestnanosti.

4.3. V ročnom prieskume rastu na rok 2016 sa vyzdvihuje význam **investícií do zamestnanosti a sociálnej politiky**, ako to v minulosti navrhoval EHSV, čo si však vyžaduje ambiciózny prístup zo strany Komisie.

4.4. Okrem podpory súkromných investícií, čo je podstatou návrhu Komisie, si stagnujúce hospodárstvo a zamestnanosť vyžadujú podporu prostredníctvom veľkých verejných investícií.

5. Európsky semester: posilnenie správy

5.1. Ročný prieskum rastu na rok 2016 by sa mal zamerať na posilnenie správy, aby sa tak mohli účinne vykonávať dôležité európske politiky týkajúce sa zjednotenia trhov a modernizácie hospodárstva.

5.2. Európsky semester musí napredovať aj v rozvoji balíka v oblasti správy hospodárskych záležitostí, ktorý bol revidovaný v októbri 2015. Účinné vnútroštátne rámce riadenia musia posilniť dôveru, obnoviť nevyhnutné fiškálne rezervy (*fiscal buffers*) a vyhnúť sa procyklickým fiškálnym postupom⁽²⁾. Finančné nástroje EÚ a vnútroštátne rozpočty musia prispieť k plneniu týchto cieľov.

5.3. EHSV víta rozhodnutie posilniť monitorovanie cieľov stratégie Európa 2020 v rámci európskeho semestra, tak ako sa navrhuje v správe piatich predsedov⁽³⁾. Súbežne so zlepšením uplatňovania terajšej stratégie a vykonávania dohľadu nad ňou sa má začať proces zameraný na prípravu dlhodobej vízie presahujúcej časový horizont roku 2020, a to aj vzhľadom na nové ciele v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, ktoré sa na pôde Organizácie Spojených národov dohodli pre rok 2030. Výbor víta túto plánovanú iniciatívu, pretože potvrdzuje jeho názor, že EÚ musí rozšíriť svoj horizont plánovania aspoň do roku 2030, aby mohla plniť ciele v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, a to zavedením integrovanej stratégie pre udržateľnú Európu v globalizovanom svete.

5.4. Rozdelenie semestra na dve fázy – európsku (od novembra do februára) a národnú (od februára do júna) – umožní lepšie vymedziť oblasti zodpovednosti a uskutočniť rozsiahlu konzultáciu so sociálnymi partnermi o procese reforiem v Európe.

6. Vývoj hospodárstva

6.1. EÚ zaznamenala v roku 2015 rast reálneho HDP vo výške 1,9 %, v roku 2016 sa očakávajú 2,0 % a v roku 2017 sa predpokladá 2,1 %⁽⁴⁾, medzi jednotlivými členskými štátmi sú však značné rozdiely.

6.2. EHSV upozorňuje na skutočnosť, že hnacou silou hospodárskeho oživenia bol vývoz s rekordným prebytkom v eurozóne vo výške 3,5 % HDP (1,9 % HDP v EÚ28). Na súhrnnej úrovni vykazuje eurozóna prebytok bežného účtu, ktorý je jedným z najväčších na svete, pričom sa očakáva, že tento rok sa opäť zvýši. Zatiaľ čo slabšie ceny komodít a znehodnotenie výmenného kurzu eura prispeli k posilneniu obchodnej bilancie, v prebytku sa vo veľkej miere odzrkadľuje nadbytok domácich úspor nad investíciami na úrovni eurozóny⁽⁵⁾. Odráža to aj neistotu, ktorá stále vládne, pokiaľ ide o hospodárske oživenie a rast.

6.3. Obmedzovanie rastu miezd, pokles ceny ropy, nízke úrokové miery a vývoj výmenných kurzov podporujú konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva. Hospodárske oživenie je stále viac závislé od domáceho dopytu, ktorý však ovplyvňujú rozpočtové obmedzenia, vysoký podiel dočasných pracovných miest, nízke mzdy a nedostatočná dostupnosť úverov pre domácnosti a podniky, najmä malé a stredné podniky.

7. Pripomienky k návrhu spoločnej správy o zamestnanosti

7.1. Podľa spoločnej správy o zamestnanosti sa prostredníctvom reforiem posilnili mechanizmy stanovovania miezd, ktoré podporujú zosúladovanie vývoja **miezd** s produktivitou a sú zamerané na zlepšenie disponibilných príjmov domácností, pričom sa kladie osobitný dôraz na **minimálne mzdy**. EHSV však upozorňuje, že v období 2008 – 2015 bol minimálne v 18 členských štátoch rast miezd nižší než rast produktivity⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

⁽³⁾ *Dobudovanie hospodárskej a menovej únie v Európe*, 22. júna 2015. Pozri tiež: *Na ceste k dobudovaniu hospodárskej a menovej únie*, COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ Prognózy z jesene 2015.

⁽⁵⁾ *Správa o mechanizme varovania na rok 2016*, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Pozri: https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf.

7.2. V roku 2014 bol zaznamenaný pokles **jednotkových nákladov práce** vo viacerých krajinách eurozóny, ktoré kríza obzvlášť zasiahla. V krajinách, v ktorých sa trh práce zlepšuje, začalo zvyšovanie počtu odpracovaných hodín pozitívne prispievať k vývoju jednotkových nákladov práce⁽⁷⁾.

7.3. EHSV súhlasí s tým, že modernizácia, lepšie zosúladenie zručností a potrieb trhu práce a nepretržité investície do **vzdelávania a odbornej prípravy** vrátane digitálnych zručností sú nevyhnutné pre budúcnosť zamestnanosti, hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti v EÚ.

7.4. **Dlhodobá nezamestnanosť** predstavuje v súčasnosti 50 % celkovej nezamestnanosti. Je potrebné prijať okamžité opatrenie na riešenie tohto problému, ktorý musí byť prioritou politik zamestnanosti. Prioritnú pozornosť si takisto vyžaduje vysoká miera **nezamestnanosti mladých ľudí** a situácia **mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy** (tzv. NEET).

7.5. Je príznačné, že nedávne analýzy **nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami** poukazujú na to, že iba menej ako polovica ťažkostí s náborm pracovníkov súvisí so skutočným nedostatkom zručností, zatiaľ čo takmer tretinu možno pripísať neatraktívnej mzde.

7.6. Vysoký počet ľudí **ohrozených chudobou alebo vylúčením** v roku 2014 (24,4 %, t. j. 122 miliónov ľudí v EÚ28) a trend posledných rokov vyvoláva mnohé otázky týkajúce sa plnenia jedného z kľúčových cieľov stratégie Európa 2020.

7.7. **Ženy** sú stále nedostatočne zastúpené na trhu práce, aj keď sa ich kvalifikácie zlepšili, či dokonca prevýšili mužov z hľadiska formálneho vzdelávania. Rozdiel v dôchodkoch predstavujúci 40 % je výsledkom ich kratšej profesionálnej kariéry a nižších miezd. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že ročný prieskum rastu na rok 2016 neobsahuje v tejto súvislosti žiadne návrhy. Rovnako zdôrazňuje, že Komisia zatiaľ nepredstavila komplexnú stratégiu v oblasti **rodovej rovnosti** obsahujúcu osobitné opatrenia, ktoré by zohľadňovali existujúce politické záväzky a požiadavky organizovanej občianskej spoločnosti⁽⁸⁾.

8. Politické priority na rok 2016

8.1. Očakávaná, že sa nájde východisko z krízy, sa zatiaľ nenaplnili.

8.2. Vzhľadom na veľké sociálne a hospodárske rozdiely v rámci EÚ je nevyhnutné posilniť konvergenciu členských štátov, pokiaľ ide o plnenie cieľov v tejto oblasti. Je nevyhnutné zlepšiť súčinnosť investičných a rozvojových stratégií medzi hospodárstvami jednotlivých štátov a európskym hospodárstvom.

8.3. Spomedzi politických priorít EHSV osobitne vyzdvihuje dve: investície a zamestnanosť.

8.4. Opätovné naštartovanie investícií: naliehavá potreba

8.4.1. Vzhľadom na výrazný pokles investícií je naliehavo potrebné čo najskôr zlepšiť celkovú investičnú klímu s cieľom podporiť oživenie hospodárstva a zvýšiť produktivitu a rastový potenciál⁽⁹⁾. EHSV považuje za nevyhnutné zanechať takzvanú politiku úsporných opatrení v záujme zvýšenia angažovanosti v oblasti politiky rastu.

8.4.2. Na riešenie krízy a návrat na cestu udržateľného rastu sú nevyhnutné nástroje **viacročného finančného rámca** (okrem iného štrukturálne a investičné fondy), a najmä **Nástroj na prepájanie Európy**, ktorý je potrebný na posilnenie sietí transeurópskej infraštruktúry pre dopravu, telekomunikácie a energetiku.

⁽⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 5.

⁽⁸⁾ Pozri Monserrat Mir: *Why is the Commission ignoring women?* <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>.

⁽⁹⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

8.4.3. **Investičný plán pre Európu**, ktorý je krokom správnym smerom a ku ktorému treba pridať ďalšie opatrenia, sa začal sľubne, keďže podľa EIB celkové investície uskutočnené v priebehu roku 2015 dosiahnu 50 miliárd EUR a 71 000 malých a stredných podnikov a spoločností so strednou kapitalizáciou môže profitovať z investičných projektov v rámci EFSI. Na dosiahnutie cieľa, ktorým je zabezpečiť do roku 2017 objem investícií vo výške 315 miliárd EUR, je potrebné:

- prilákať väčší počet inštitucionálnych investorov (v rámci EÚ a mimo nej). Doteraz prisľúbilo príspevky len deväť členských štátov, pričom medzi nimi nie sú niektoré z tých, ktoré najviac potrebujú zmodernizovať svoju hospodársku štruktúru,
- informovať viac o možnostiach financovania z EFSI, pretože verejné orgány a súkromní investori ich niekedy dostatočne nepoznajú.

8.4.4. Viac ako polovica projektov v rámci EFSI sa týka energetickej účinnosti, obnoviteľných zdrojov energie a inovácií. Plnenie **parížskej dohody** o prechode z ekonomiky náročnej na fosílny zdroj a energiu na nízkouhlíkový model s nízkou emisnou stopou je veľkou výzvou pre EÚ, ktorá musí podstatne znížiť svoje emisie. Investície na dosiahnutie transformácie energetiky sú hybnou silou tvorby pracovných miest a hospodárskeho rozvoja. Takisto sú jedným z hlavných faktorov znižovania cien energií s pozitívnymi sociálnymi a hospodárskymi účinkami.

8.4.5. Výbor súhlasí s tým, že **financovanie reálnej ekonomiky** sa podstatne zlepšilo, hoci naďalej pretrvávajú rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi. Tento problém sa týka najmä malých a stredných podnikov, ktoré sú vo veľkej miere závislé od bankových úverov. Hlavným cieľom únie kapitálových trhov ako jednej z kľúčových iniciatív EÚ by malo byť uľahčiť malým a stredným podnikom prístup k financovaniu⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Investovanie do ľudského kapitálu**. EHSV vyjadruje poľutovanie nad poklesom verejných výdavkov na vzdelávanie⁽¹¹⁾, pretože Európa potrebuje na dosiahnutie svojho hospodárskeho potenciálu kvalitne vzdelanú a kvalifikovanú pracovnú silu. Reformné opatrenia by mali uprednostňovať zvyšovanie úrovne vedomostí, zručností a kompetencií na vyplnenie rastúcej medzery medzi osobami s nízkou a vysokou kvalifikáciou.

8.5. Podpora zamestnanosti, inkluzívnych sociálnych politík a udržateľného hospodárskeho rastu

8.5.1. **Inovatívne odvetvia** majú veľký potenciál z hľadiska tvorby pracovných miest. Na ne by sa mali zameriavať európske politiky týkajúce sa zjednotenia trhov a modernizácie hospodárstva (digitálna agenda, vnútorný trh s energiou, rámec pre audiovizuálny sektor, telekomunikačný trh).

8.5.2. **Stabilné pracovné miesta** sú kľúčové pre oživenie hospodárstva, ale možno tiež konštatovať, že došlo k hlbokéj segmentácii trhu práce⁽¹²⁾. Je nevyhnutné zosúladiť potrebu prispôbiť sa trhu práce, ktorý sa radikálne mení, a istotu zamestnania, stotožnenie zamestnanca s podnikom a rozvoj jeho zručností.

8.5.3. EHSV už zdôraznil, že koncepcia **flexiistoty**, ktorú Komisia opätovne predkladá v ročnom prieskume rastu na rok 2016, neznamená jednostranné a nelegitímne obmedzenie práv pracovníkov, ale návrh pracovného práva, systémov ochrany pracovných miest a v spolupráci so sociálnymi partnermi postupov kolektívneho vyjednávania s cieľom zabezpečiť optimálnu rovnováhu medzi flexibilitou a istotami pre všetky pracovné vzťahy a poskytnúť primeranú istotu pracovníkom so všetkými formami zmlúv, aby sa riešila segmentácia trhov práce⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Pozri: <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>.

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 11.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 48.

8.5.4. EHSV oceňuje:

- rozhodnutie Euroskupiny posúdiť **daňovo-odvodové zaťaženie práce** s cieľom zmenšiť prekážky, ktoré bránia investíciám a vytváraniu pracovných miest⁽¹⁴⁾, pričom zdôrazňuje, že ekologizácia daňových systémov, najmä zabezpečením zvýhodnenia činností s nízkymi emisiami a nízkou emisnou stopou v porovnaní s činnosťami náročnými na zdroje a energiu, má zásadný význam z hľadiska zvýšenia udržateľnosti hospodárstva EÚ;
- opatrenia zamerané na **zlepšenie trhov s výrobkami a službami a zlepšenie podnikateľského prostredia**, a predovšetkým návrhy týkajúce sa maloobchodu;
- návrhy týkajúce sa **verejného obstarávania**, ktoré predstavuje 19 % HDP EÚ: zvýšiť transparentnosť, zlepšiť účinnosť administratívy, častejšie využívať elektronické obstarávanie a bojovať proti korupcii.

8.5.5. Výbor podporil prechod na ekologické hospodárstvo⁽¹⁵⁾. Víta princíp obehového hospodárstva a v súčasnosti posudzuje prínosy a nedostatky príslušného balíka opatrení, ktorý Európska komisia zverejnila v decembri 2015.

8.5.6. EHSV zdôrazňuje významnú úlohu, ktorú by mal zohrávať európsky semester a ročné preskúvanie rastu, aby sa zaručilo monitorovanie politík udržateľného rozvoja. V posledných rokoch Komisia začala zaraďovať do ročného prieskumu rastu a do odporúčaní pre jednotlivé krajiny aj otázky týkajúce sa životného prostredia. EHSV ľutuje, že Komisia zrejme v ročnom prieskume rastu na rok 2016 od tohto prístupu (t. j. ekologizácie európskeho semestra) upustila, a vyzýva Komisiu, aby v rámci európskeho semestra opätovne zohľadnila prechod na nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo ako rozhodujúci faktor dlhodobej hospodárskej prosperity, konkurencieschopnosti a odolnosti.

9. Ďalšie opatrenia

9.1. Zodpovedné fiškálne politiky

9.1.1. EÚ a jej členské štáty prijali v uplynulých rokoch v rámci **Paktu stability a rastu** širokú škálu opatrení (okrem iného banková únia, štrukturálne reformy). Vďaka tomu sa dosiahol pokrok pri vyrovnávaní makroekonomických rozdielov. Vzhľadom na veľmi nízku infláciu (0 % v roku 2015 a predpokladaných 1,7 % v roku 2017) sa zaznamenalo výrazné zníženie deficitu verejných financií (2,5 % HDP v súčasnosti, 1,6 % HDP podľa prognóz na rok 2017⁽¹⁶⁾). Opatrenia na zníženie vysokej miery verejného dlhu (86,8 % HDP) a súkromného dlhu (domácnosti: 57,9 %; nefinančné spoločnosti: 79,5 %) znamenajú obmedzenia pre investície a spotrebu.

9.1.2. **Zvyšovanie efektívnosti a spravodlivosti daňových systémov.** EHSV je za odstránenie neodôvodneného **daňového zvýhodňovania dlhu** (*debt bias*), ako sa odporúča v správe MMF. Uľahčí to alternatívne spôsoby financovania bankových úverov, predovšetkým na kapitálových trhoch.

9.1.3. EHSV víta iniciatívy Komisie v súvislosti s miestom hospodárskej činnosti a balík opatrení o daňovej transparentnosti. Európske a vnútroštátne orgány by mali viac spolupracovať v úsilí odstrániť daňové raje a v boji proti **agresívnemu daňovému plánovaniu, daňovým podvodom a daňovým únikom**, ktoré spôsobujú v EÚ straty odhadované na jeden bilión EUR⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Vyhlásenie Euroskupiny o programe štrukturálnych reforiem – tematické diskusie o raste a zamestnanosti: referenčné porovnanie daňovo-odvodového zaťaženia práce, 638/15, 12. septembra 2015.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 230, 14.7.2015, s. 99.

⁽¹⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 4.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_en.htm.

9.2. Demografické zmeny a ich dosah na systémy dôchodkového zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti.

9.2.1. Členské štáty EÚ prijali opatrenia týkajúce sa **verejných dôchodkov** zamerané na jednej strane na zmiernenie sociálnych dôsledkov krízy a na strane druhej na zlepšenie svojej dlhodobej životaschopnosti. V druhom prípade išlo okrem iného o úsporné opatrenia, ako napríklad zvýšenie dôchodkového veku a priame prepojenie medzi odvodmi a dávkami. Ako zdôraznil výbor⁽¹⁸⁾, súkromné dôchodkové systémy zohrávajú dôležitú sociálnu úlohu, no nemali by byť považované iba za finančné nástroje.

9.2.2. Výbor súhlasí s tým, že je potrebné položiť základy udržateľného financovania **systémov zdravotnej starostlivosti**. V záujme zvýšenia blahobytu občanov Únie musia byť tieto systémy založené na takých zásadách a hodnotách sociálneho rozmeru Európy, ako je univerzálnosť, prístupnosť, rovnosť a solidarita⁽¹⁹⁾.

9.3. Utečenci a žiadatelia o azyl

9.3.1. Aby sa podarilo dosiahnuť potrebný sociálny konsenzus v celej Európe, je nevyhnutné plne rešpektovať zásadu rovnakého zaobchádzania a sociálne práva tak občanov EÚ, ako aj utečencov v Európe, pričom by sa najzraniteľnejším z nich mala venovať osobitná pozornosť. Treba včas investovať do začlenenia utečencov do spoločnosti a trhu práce v snahe pomôcť im znovu vybudovať svoje životy, obmedziť riziko potenciálnych konfliktov s miestnym obyvateľstvom a predísť vyšším nákladom v budúcnosti.

9.3.2. EHSV dúfa, že tento krízový mechanizmus premiestnenia pomôže EÚ napredovať na základe konsenzu k systému, ktorý bude dostatočne odolný a pružný na to, aby čelil výzvam migrácie v jej rôznych formách.

9.3.3. Európska komisia a ostatné inštitúcie EÚ musia aktívne podporovať vlády členských štátov tak, aby sa vytvorili riadne podmienky a vyhládka na integráciu premiestnených žiadateľov o azyl. V tejto súvislosti je okrem iného potrebné konštatovať, že výdavky členských štátov súvisiace s prijímaním a integráciou uchádzačov o azyl alebo utečencov nepredstavujú dlhodobé či štrukturálne výdavky, a teda ich nemožno započítať do štrukturálnych rozpočtových deficitov.

9.3.4. EHSV potvrdzuje, že Schengenská dohoda je jedným zo základných pilierov EÚ⁽²⁰⁾.

9.4. Zapojenie občianskej spoločnosti

9.4.1. EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné **zapojiť občiansku spoločnosť** do sociálnej a hospodárskej politiky, čo považuje za podmienku jej väčšej účinnosti.

9.4.2. **Národné programy reforiem (NPR)** by mali byť predmetom diskusií, najmä s hospodárskymi a sociálnymi radami. V niektorých členských štátoch však k takémuto zapojeniu nedochádza.

9.4.3. Ak by sa mali vytvoriť rady pre konkurencieschopnosť v členských štátoch, ako odporúča Komisia, musia byť plne kompatibilné so slobodným kolektívnym vyjednávaním a mechanizmami participácie a dialógu sociálnych partnerov v každom členskom štáte. Príslušné stanovisko EHSV bude prijaté v marci 2016.

9.5. Demokratická legitimita

9.5.1. Demokratický deficit viedol k strate dôvery v európsky ideál. Výbor zdôrazňuje, že je potrebné znovu získať dôveru občanov a obnoviť vízie sociálnej Európy, čím sa posilní a podporí sociálna legitimita európskeho projektu.

9.5.2. Po teoretickej ani praktickej stránke nemá Európska únia dostatočnú sociálnu legitimitu. „Demokratický deficit“ Európskej únie je aj naďalej kontroverzný a rovnako došlo k sémantickému posunu z „demokratického deficitu“ na „deficit spravodlivosti“ a „deficit legitimacy“ v širšom zmysle slova. Je nevyhnutné posilniť zásady sociálnej spravodlivosti, ktoré tvoria základy Európskej únie, a posilniť sociálnu Európu, ktorá sa usiluje bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a zachovať solidaritu.

V Bruseli 17. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 109.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 242, 23.7.2015, s. 48.

⁽²⁰⁾ Pozri EHSV: Frontex (Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 162); Migrácia (Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 135); Otvorená a bezpečná Európa (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 96); Uznesenie 10. 12. 2015, (Ú. v. EÚ C 71, 24.2.2016, s. 1).

PRÍLOHA

Uvedený bod stanoviska podvýboru, ktorý bol nahradený pozmeňovacím návrhom prijatým na plenárnom zhromaždení, získal najmenej štvrtinu odovzdaných hlasov (článok 54 ods. 4 rokovacieho poriadku):

Bod 9.4.3

„Ak by sa mali vytvoriť rady pre konkurencieschopnosť v členských štátoch, ako odporúča Komisia, musia byť plne kompatibilné so slobodným kolektívnym vyjednávaním a mechanizmami participácie a dialógu sociálnych partnerov v každom členskom štáte. Príslušné stanovisko EHSV bude prijaté v marci 2016.“

Výsledok hlasovania

Za: 103

Proti: 54

Zdržali sa: 10

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK